

”KAHDEN KAUPPA, KOLMANNEN
KORVAPUUSTI?”

Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n kahden
kulttuurin perheiden toimintaa kehittämässä

Aino Pettersson
Opinnäytetyö, kevät 2013
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) +
Lto-kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Pettersson, Aino. "Kahden kauppa, kolmannen korvapuusti?" Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n kahden kulttuurin perheiden toimintaa kehittämässä. Diak Etelä, Helsinki, kevät 2013, 74 s., 2 liitettä.
Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK), Lto-kelpoisuus.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa alle kouluikäisille kahden kulttuurin lapsille ja heidän perheille järjestettävää tukea ja toimintaa ja niiden tarvetta pääasiassa pääkaupunkiseudulla. Opinnäytetyön työelämätahona toimi Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry, jonka tavoitteena on kehittää kahden kulttuurin perheille ja erityisesti alle kouluikäisille lapsille suunnattua tukea ja toimintaa. Tarkoituksena on edistää alle kouluikäisten kahden kulttuurin perheiden lasten sosiaalista hyvinvointia tukemalla heidän kaksikulttuurista identiteettiään ja kaksikielisyyttä sekä kahden kulttuurin lapsiperheiden vanhemmuutta ja erityisesti ulkomailta muuttaneen vanhemman kasvatusta sekä kielen ja kulttuuriperinnön säilymistä. Opinnäytetyö toimii alustavana kartoituksena tämän hetkisestä toiminnasta ja toiminnan kehittämisen ja lisäämisen tarpeesta.

Aineistona opinnäytetyössä on käytetty kahden kulttuurin perheille suunnattua kyselyä, jonka vastaukset on analysoitu määrällisellä menetelmällä. Kysely oli julkisena linkkinä Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n ja yhdistyksen osana toimivan Duo-projektin internet- ja facebook-sivustoilla marras- ja joulukuun vaihteessa 2012 sekä välitettiin sähköpostilla Duon toiminnassa mukana olleille kahden kulttuurin perheille. Yhtenä aineiston osana toimi myös alustava kartoitus tämän hetkisestä lapsille suunnatusta erikielisestä toiminnasta pääkaupunkiseudulla.

Opinnäytetyössä selvisi, että suurin osa vanhemmista tukee monipuolisesti kotona alle kouluikäisen lapsen ulkomailta muuttaneen vanhemman äidinkieltä ja kulttuuria. Vanhempien kokemukset lapsen kaksikulttuurisuuden ja kielisyyden tukemisesta ovat eriäviä: joko päivähoitossa ei tueta lainkaan tai tuetaan erinomaisesti. Vastauksista käy ilmi, että vanhemmat kokevat ulkopuolisen tuen tärkeäksi perheelleen. Kyselystä on vastausten ansiosta hyötyä Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n ja Duon toiminnalle, vanhemmille, päivähoiton työntekijöille ja muille ammattilaisille. Vanhempien vastaukset antavat tärkeää tietoa kahden kulttuurin perheiden ja heidän alle kouluikäisille lapsilleen tarjottavan tuen ja toiminnan tarpeellisuudesta.

Asiasanat: kahden kulttuurin perheet, alle kouluikäiset lapset, kaksikielisyys, identiteetti, tuki ja toiminta, hyvinvointi, vanhemmuus, päivähoito

ABSTRACT

Pettersson, Aino.

Between two cultures – Developing the activities for intercultural families at the Multicultural Society Familia Club ry.

74 p., 2 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Spring 2013.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to study the support and activities provided for the under school age intercultural children and their families, as well as the various needs of the children and their families within the Helsinki metropolitan area. This thesis was conducted together with Multicultural Society Familia Club ry, which aim is to develop support and activities targeted to intercultural families and especially their under school age children. The aim and objective of these activities is to enhance the under school age intercultural families children's social wellness by supporting their intercultural identity and bilingualism. The aim is also to support parenthood of intercultural families with children, especially in such cases when the parents have moved from abroad. This thesis will function as tentative survey for current support and activities, and forms a basis for further development of the practices.

The primary material of the thesis consisted of an inquiry targeted to the intercultural families with children and the answers received. The answers were analyzed with a quantitative method. The inquiry was published as a public link on the Internet and in Facebook sites of Multicultural Society Familia Club ry and Society's sub-project Duo-project between November and December 2012. A tentative survey of foreign-language activities for under school age children in metropolitan area provided additional material for this thesis.

The outcomes of the study show that the majority of the parents support well their under school age children in terms of their language skills and cultural heritage of their country of origin. When the daycare's ability to support their children's interculturalism and bilingualism is being monitored and analyzed, parents' experiences vary in scale. Yet, the answers from the inquiry show clearly that the parents appreciate the support coming from outside a lot. In conclusion, the answers of the inquiry benefit significantly the Multicultural Society Familia Club ry and Duo-project activities, as well as parents and daycare workers and other professionals who work with issues related to intercultural identity and bilingualism.

Keywords: activities, intercultural, bilingualism, identity, families, parenthood, support, daycare

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	6
2.1 Monikulttuuriset perheet	8
2.2 Lapsi kahden kulttuurin perheessä	10
2.3 Alle kouluikäinen lapsi: identiteetti ja kielenkehitys	12
3 MONIKULTTUURISUUS PÄIVÄHOIDOSSA	14
4 AIKAISEMPIA OPINNÄYTETÖITÄ	16
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	20
5.1 Opinnäytetyön tavoite	20
5.2 Prosessin kuvaus	21
5.3 Aineiston hankinta	23
5.4 Aineiston analyysi	25
6 TULOKSET	27
6.1 Kahden kulttuurin perheet taustakysymysten vastaukset	27
6.2 Tämän hetkinen tilanne	31
6.3 Tuen merkitys vastaajille	34
6.4 Vastaajien toiveita mahdolliselle tuelle ja toiminnalle	37
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	40
8 POHDINTA	43
LÄHTEET	46
LIITE 1: Kysely kahdenkulttuurin alle kouluikäisten lasten vanhemmille	50
LIITE 2: Kartoitus pääkaupunki seudun alle kouluikäisille tarjottavasta toiminnasta	57

1 JOHDANTO

Kahden kulttuurin perheitä on Suomessa jo todella paljon. Erilaisine kokemusmaailmoineen ja tapoineen kahden kulttuurin parisuhteessa elävät saattavat kokea enemmän haasteita kuin jos molemmilla puolisoilla on samanlainen taustakulttuuri. Millaisia haasteita asettaa se, jos molemmat ovat taustaltaan aivan erilaisia? Mitä jos toinen on maapallon toiselta puolelta ja ajatusmaailma sekä tavat aivan toisenlaisia kuin omat; erityisesti ne asiat jotka liittyvät kotiin, perheeseen ja lasten kasvatukseen. Entä jos rakkauden kohde näyttää ulkonaisesti erilaiselta kuin täällä pohjoisessa yleensä; kuinka raskasta on molemmille, jos ulkomailta muuttaneelle puolisololle huudellaan negatiivisia kommentteja?

Miten on haasteiden keskellä mahdollista säilyttää kummankin kulttuuriin ja kielen liittyvät asiat perheeseen syntyvän lapsen elämässä? On tärkeää, että lapselle kasvaa hyvä itsetunto ja usko itseen kaksikulttuurisena ja kaksikielisenä. Itse kiinnostuin tästä aiheesta työskennellessäni päiväkodissa. Varhaiskasvatuskeskusteluissa kahden kulttuurin perheiden vanhempien kanssa nousi esiin heidän huolensa monista asioista, liittyen esimerkiksi lapsen kielen kehitykseen, ja erityisesti ulkomailta muuttaneen vanhemman huoli siitä, oppiiko lapsi hänen kielensä, kun kaikki muut puhuvat suomea. Erilaiset tavat ja tottumukset saattoivat aiheuttaa erimielisyyttä perheessä vanhempien kesken liittyen erityisesti lasten kasvatukseen.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kartoittaa alle kouluikäisille kahden kulttuurin lapsille ja heidän perheillensä järjestettävää tukea ja toimintaa ja niiden tarvetta pääosin pääkaupunkiseudulla. Opinnäytetyön tilaajana toimii Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry, jonka tarkoituksena on kehittää kahden kulttuurin perheille ja erityisesti alle kouluikäisille lapsille suunnattua tukea ja toimintaa. Toiminnalla on tarkoitus edistää alle kouluikäisten kahden kulttuurin lasten sosiaalista hyvinvointia tukemalla heidän kaksikulttuurista identiteettiään ja kaksikielisyyttä. Tarkoituksena on tukea kahden kulttuurin lapsiperheiden vanhemmuutta ja erityisesti ulkomailta muuttaneen vanhemman kasvatusta sekä kielen ja kulttuuri-perinnön säilymistä. (Monto 2011.)

Opinnäytetyön tavoitteena on toimia alustavana kartoituksena tämän hetkisestä toiminnasta ja toiminnan kehittämisen ja lisäämisen tarpeesta. Tavoitteena on saada mahdollisimman kattava kuva, joka toimisi alustavana osahankkeena edelleen jatkuvaa Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n kehittämishanketta. Kehittämisessä on mahdollista soveltaa tutkimuksen antamaa tietoa. Tutkimus voi tuottaa uusia asioita ja uutta tietoa, jota voidaan soveltaa käytäntöön. (Toikko & Rantanen 2009, 19.) Hankkeen lopullisena päämääränä on perustaa kahden kulttuurin perheille ja perheille osaamiskeskus Familiaan. Tässä opinnäytetyössä pääaineistona toimii kysely kahden kulttuurin perheille, joissa on alle kouluikäisiä lapsia (LIITE1.). Syksyllä 2011 tekemäni kartoitus tämän hetkisestä, alle kouluikäisille suunnatusta erikielisestä toiminnasta pääkaupunkiseudulla toimii täydentävänä aineistona kyselylle (LIITE 2.). Erityisesti kehittämistoiminnassa on mahdollista erilaisten aineistojen sijasta valita yksi pääaineisto, jota muut aineistot vain tukevat (Toikko & Rantanen 2009, 119).

Opinnäytetyössäni on tarkoitus selvittää, tarvitsevatko kahden kulttuurin perheet tukea vanhemmuuteensa. Kaikissa parisuhteissa saattaa olla haasteita ja varsinkin parisuhteen hoitaminen saattaa lapsiperheissä ajan puutteen vuoksi jäädä vähiin. Parisuhteet ja avioliitot ulkomaalaisten kanssa ja kesken lisääntyvät Suomessa. Vuonna 2009 Helsingissä jo joka neljäs solmittu avioliitto oli sellainen, jossa osapuolista joko toinen tai molemmat olivat ulkomaalaisia. Avioliittomuutto onkin yhä yleisempi peruste maahanmuuttoon. Avioliittojen riski päätyä eroon ulkomaan kansalaisen ja Suomen kansalaisen välillä on huomattavasti suurempi kuin kahden suomalaisen liitossa. (Säävälä 2011, 18, 35.)

Tässä opinnäytetyössä käytän sanoja **monikulttuuriset perheet** ja **kahden kulttuurin perheet** limittäin toistensa kanssa kuvaamaan niitä perheitä, joissa ainakin toinen vanhemmista on muuttanut Suomeen ulkomailta. Opinnäytetyöni tulokset hyödyttävät sekä kahden kulttuurin perheiden vanhempia, päivähoidon henkilöstöä ja muita asiantuntijoita että muita kahden kulttuurin perheistä kiinnostuneita henkilöitä.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Kulttuuri syntyy ihmisen toiminnan tuloksena välittyen oppimisen ja kokemisen kautta ihmisiltä ja sukupolvilta toisille. Kulttuuri välittyy ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kulttuurinen evoluutio tarkoittaa ihmisen kehitystä, joka ei siirry biologisen perimän vaan kokemuksen kautta ihmisten toisilleen välittämänä, uudistamana ja muuttamana. (Luoma, Mäntymaa, Peura & Tamminen 2008, 87.) Mitä on monikulttuurisuus? Keistä puhutaan kun puhutaan kahden kulttuurin perheistä? Usein saatetaan puhua kulttuurien eikä ihmisten kohtaamisesta. Oman kielen ja kulttuuri-identiteetin vaalimista pidetään tärkeänä. Muualta muuttanutta saatetaan pitää oman kulttuurinsa edustajana ottamatta huomioon sitä, että hänen olosuhteensa ovat saattaneet muuttua moneen kertaan.

Kielen kehityksen vaikutusta oppimiseen ja ajatteluun on tutkittu paljon ja on varmasti todennettavissa oman äidinkielen merkitys lapsen tasapainoiselle kehitykselle. Ongelmallisempaa on puhua kulttuuri-identiteetin ja kulttuurin merkityksestä. Mitä kulttuuri on, mikä on identiteetti; jotain mitä pakata mukaan kun lähtee ja muuttaa vaikka maapallon toiselle puolelle? Jotain, joka säilyy samanalaisena olosuhteista riippumatta myös täysin uusissa olosuhteissa. Kulttuuri ei tee ryhmistä yhtenäisiä, vaan usein yhteiskunnassa ryhmässä tai ryhmissä on useita alakulttuureja. Suomalaisuus ei tarkoita sitä, että muodostaisimme yhden yhteneväisen samankaltaisen ryhmän kulttuurisen, taloudellisen aseman tai koulutuksen mukaan. Samoin meidän tulisi ymmärtää muualta muuttaneiden taustatekijät laajemmin eikä vain maan tai kulttuurin mukaan. Esimerkiksi Afrikassa kaupunkilaisen ja maaseudulta tulleen ihmisen kokemusmaailma, sosiaalinen todellisuus, saattaa erota toisistaan yhtä paljon kuin suomalaisen ja afrikkalaisen. (Ikäläinen, Martiskainen & Törrönen 2003, 17–18.)

Kulttuuria saatetaan käyttää selittämään sosiaalisia ongelmia, jolloin leimataan vähemmistö vastuulliseksi omasta epätasa-arvoisesta asemastaan. Tällöin jätetään huomioimatta tärkeitä tekijöitä: ihmisten mahdollisuus vaikuttaa ja hallita omaa elämäänsä sekä ihmisten ja perheiden erilaisuus riippumatta siitä, mistä maasta he ovat kotoisin. (Alitolppa, Niitamo, Söderling & Fågel 2005, 9.) Puhut-

taessa kansallisista kulttuureista on tärkeää muistaa, että kulttuurit eivät ole tarkkarajaisia vaan ne eroavat sisäisesti hyvin paljon ja ovat myös muovanneet toisiaan. Kansallisten kulttuurien muovautumista, lähentymistä ja samankaltaistumista on edesauttanut esimerkiksi matkustelu, talouden maailmanlaajuistuminen ja tiedotusvälineiden kehitys. (Simojoki 2001, 5–6.) Miksi eri kulttuurien koetaan tarkoittavan erilaisia suhtautumistapoja asioihin ja haasteita? Tarvi- taanko siihen tukea, tarvitaanko tukea kahden kulttuurin kohtaamiseen?

Mitkä asiat tekevät kulttuurien kohtaamisesta haasteellisia? Kahden kulttuurin perheissä toinen osapuoli on jättänyt oman maansa ja muuttanut uuteen maa- han. Marja Pentikäinen (2005, 38) luokittelee maahanmuuttajan sopeutumisen neljään vaiheeseen: irtaantumiseen omasta maasta ja kodista, välitilaan, liittymiseen ja asettumiseen. Liittymisvaiheessa erityisen tärkeäksi myönteisesti vai- kuttavaksi asiaksi nousee kielen oppiminen, mahdollisuus kommunikointiin suomalaisten kanssa ja mahdollisuus pystyä hoitamaan omia asioitaan. Ei pää- se sisälle yhteiskuntaan tai työllisty ellei hallitse kieltä. (Pentikäinen 2005, 161– 163.)

Liittymisvaihetta saattaa vaikeuttaa tai hidastaa maahanmuuttajien mahdollinen erottuminen ulkonaisesti valtaväestöstä (Pentikäinen 2005, 156–157). Syrjintää tapahtuu usein erilaisista syistä ja vallitsevat ennakkoluulot ovat yleisin syy mo- neen syrjintäperusteeseen. Ennakkoluulot ja asenteet vakiintuvat osaksi yhteis- kuntaa niin vahvasti, että sen seurauksena syntyy stereotypioita. Yksittäiset asiat tai ilmiöt käsitetään ryhmäksi tai joukoksi, joiden kaikilla jäsenillä on sa- mankaltaisia piirteitä. (Aaltonen, Joronen & Villa 2009, 21–22.) Tämä luo haas- teita kahden kulttuurin perheiden elämään. Aihe on ajankohtainen, marras- joulukuussa 2012 on käyty kiivasta keskustelua mediassa rasismista Suomessa ja mielipidesivuilla on kirjoitettu paljon tilanteesta.

Sosiologia ja antropologia määrittävät kulttuuri-identiteetin tiettyyn kulttuuriryh- mään kohdistuvaksi yhteenkuuluvuuden tunteeksi sekä yhteisiin arvoihin, yhtei- seen kieleen, historiaan ja perinteeseen pohjautuvaksi käyttäytymiseksi. Eri ih- miset saattavat pitää itseään etnisen ryhmän jäsenenä eri syistä; esimerkiksi suomalaisuuteen saatetaan liittää kieli, kansallisuus tai asuinmaa. Kieli voikin

usein olla erittäin merkityksellinen kansallisen identiteetin symboli. Eri kulttuureista tulevat ihmiset voivat olla hyvin erilaisia: tavat, perinteet, uskonnolliset käsitykset sekä esimerkiksi käsitykset oikeasta ja väärästä tai koko maailmankuva voivat poiketa toisistaan. (Liebkind 1994, 21–23.)

Kulttuurien kohdatessa ihmisten on sopeuduttava kulttuurin muutoksiin. Useat tieteenalat tutkivat tätä kulttuurin muutosta eli akkulturaatiota. Esimerkiksi yhteiskunta- ja käyttäytymistieteissä halutaan tietää, mitä sopeutumiskeinoja ihminen käyttää kulttuurirajoja ylittäessään. (Liebkind 1994, 25.)

2.1 Monikulttuuriset perheet

Käytän sanaa **monikulttuuriset perheet** ja välillä **kahden kulttuurin perheet**. Yleensä eri maista kotoisin olevien puolisoitten muodostamia perheitä kutsutaan monikulttuurisiksi perheiksi. Kyseessä on ulkopuolisten antama määrittely perheestä. Jokainen parisuhde on tietyllä tapaa monikulttuurinen, koska puoliset ovat kasvaneet lapsuudessaan erilaisissa perheissä ja joskus hyvinkin toisistaan eroavissa maantieteellisissä sekä sosiaalisissa ympäristöissä. Näin parisuhteen osapuolet ovat sosiaalistuneet mahdollisesti hyvin erilaisiin käytäntöihin ja elämäntapaan. (Säävälä 2011, 10.)

Mitkä asiat luovat perheille haasteita arjen elämään ja erityisesti vanhemmuuteen? Muutettaessa maasta toiseen, kulttuurista toiseen, tähän kokemukseen saattaa liittyä tunne uudesta elämästä erilaisessa yhteiskunnassa, kulttuurissa ja sosiaalisessa ympäristössä, missä ihminen on ennen elänyt. Erilaiset rooli-odotukset ja käyttäytymismallit joutuvat muutospaineiden alaisiksi. Muutokset voivat olla hitaita ja vaativat motivaatiota. Muusta maasta ja kulttuurista tulleella saattaa olla erilainen käsitys vastuun- ja työnjaosta perheessä sekä lasten ja vanhempien välisistä suhteista. Vanhempana oleminen on mallioppimisen kautta omilta vanhemmilta perittyä. Vanhemmuuttamme muokkaavat vahvimmin ne vanhemmuuden roolit, jotka ovat lapsuudessa vaikuttaneet meihin. Yleensä vanhemmat haluavat toimia niin, että heidän lapsistaan kasvaisi yhteiskunnan, suvun ja perheen arvostamia jäseniä. Kuitenkin se, mikä on arvos-

tettua yhteiskunnassa ja se miten lasta kasvatetaan, vaihtelee eri kulttuureissa ja maissa. (Novitsky 2005, 72–73, 81.)

Kahden kulttuurin parisuhteen kyseenalaistamisen sijaan olisi hyvä saada perheille tukea arkisiin haasteisiin. Voi olla helppoa syyttää avioliiton vaikeuksista vain kulttuurisia ristiriitoja, vaikka parisuhteeseen vaikuttavat myös persoonallisuuserot ja omaksumamme erilaiset tavat. (Nwose 2009, 7, 9.) Mikä sitten lieventäisi maahan muuttaneen osapuolen kokemaa kulttuurisokkia ja saisi kumppanin ymmärtämään, ettei yksi tapa nähdä asioita ole ainoa? Yhteentörmäyksiä voi olla mahdollista välttää tutustumalla molempien osapuolten kulttuureihin tai ainakin tärkeimpiin niissä esiintyviin eroihin. (Viertola-Cavallari 2009, 21.)

Perheessä eri kulttuurien yhdistäminen saattaa vaatia puolisoilta sopeutumista ja joustoa, mutta voi olla myös hyvin antoisaa. Molempia tyydyttävän yhteiselön löytyminen voi olla joskus ison työn takana. Molempien puolisoitten on kuitenkin tehtävä yhdessä työtä, sillä jos vain toinen antaa periksi ja joustaa, saattaa hän todellisuudessa kieltää tärkeän osan omasta persoonallisuudestaan. Tutkijoiden mukaan on todennäköistä, että esimerkiksi jos toinen puolisoista on luopunut omasta uskonnostaan, joka on ollut osa hänen identiteettiään, paine perhesuhteissa kasvaa. (Viertola-Cavallari 2009, 36, 38.)

Päivi Oksi-Walter (2009) kuvaa omakohtaista kokemustaan monikulttuurisesta parisuhteesta suunnattomaksi rikkaudeksi ja haasteeksi. Oksi-Walterin mukaan eletessä toisessa kulttuurissa kasvaneen kanssa on mahdollisuus oppia arvostamaan ja kunnioittamaan erilaisuutta. Monikulttuurisessa parisuhteessa saattaa viedä tavallista pidemmän ajan tutustua toisiinsa, toistensa arkiminään ja arkielämäänsä. Saattaa olla haasteellista erotella mitkä ovat puolison henkilökohtaisia ominaisuuksia ja mitkä toisesta kulttuurista tulevan puolison kulttuurisesti opittuja ominaisuuksia. Toisinaan parisuhteessa, jossa ei yhteinen kieli ole kummankaan äidinkieli, verbaalinen kommunikaatio jää epätarkaksi ja vaikeuttaa vuorovaikutusta puolisoitten välillä. (Oksi-Walter 2009, 67, 71–73.)

Positiivista kulttuuristressiä on tiedostaa kahden kulttuurin ajatus- ja toimintatavat. Negatiivisesta kulttuuristressistä puhutaan, jos sopeutuminen saa aikaan

niin suuren psyykkisen rasituksen, että sen käsittely rakentavasti on mahdotonta. Sopeutumisessa uuteen ympäristöön on tärkeää käydä läpi kriittisyyden vaihe tai oma identiteettikehitys saattaa häiriintyä. Voi olla mahdollista tuntea houkutusta hävittää oman kulttuuritaustansa ulkoiset merkit ja vastaavasti omaksua uuden maan kulttuurista kaikki, tullakseen nopeammin hyväksytyksi. Vaarana saattaakin olla, että karttaessaan ja vähätellessään omaa kulttuuritaustaansa ihminen vähättelee itseään. Tämä saattaa huonontaa yksilön itsetuntoa. On mahdollista saavuttaa kulttuurinen tasapaino arvostamalla omaa syntyperäänsä, samalla hyväksyen ja opetellen uuden asuinmaan kulttuurin ominaisuudet. Oksi-Walter (2009) puhuu tästä sopeutumisen vaiheesta oman minuuden rakentamisen vaiheena. Puolisoiden etniset identiteetit saattavat muodostua parisuhteen tukipylväiksi, jolloin parisuhteessa ja perheessä on mahdollista luoda uutta ”kolmatta” kulttuuria. (Oksi-Walter 2009, 88, 92–94.)

2.2 Lapsi kahden kulttuurin perheessä

Näkemykset lapsista ja lapsuudesta eroavat tänäkin päivänä eri kulttuureissa. Länsimaisessa kulttuurissa nähdään lapsi hoivaa ja huolenpitoa tarvitsevana kohteena ja köyhemmissä maissa lapset saatetaan nähdä työvoimana ja perheen taloudellisen toimeentulon tuottajina. (Nummenmaa & Alasuutari 2008, 19.)

On tärkeää pitää mielessä, ettei lapsen kehitys määräydy vain joko perimän tai ympäristön perusteella, vaan kehitys tapahtuu prosessin mukaisesti vastavuoroisessa suhteessa kokemusympäristöön sekä geeniperimän kautta. Ihminen muovaa aina ympäristöään ja perinnölliset ominaisuudetkin ovat eri tavoin muovautuvia. Vanhemman on mahdollisuus kasvatuksella vaikuttaa joihinkin lapsen piirteisiin, mutta toisaalta on ominaisuuksia, joiden kanssa on opittava elämään. Kasvattaja voi toimia välittäjänä, suodattajana, muuttajana ja uudistajana lapsen ja kulttuurin välisessä kehittyvässä suhteessa. Lapset ovat kuitenkin perimänsä kautta alttiina kokemusmaailmassaan kohtaamilleen ja kokemilleen riskitekijöille. (Luoma, Mäntymaa, Puura & Tamminen 2008, 85–86.) Kasvatus vaikuttaa

erittäin suuresti siihen, minkälainen identiteetti yksilölle muodostuu (Paavola & Talib 2010, 60).

Lapsiperheen arkeen kuuluu haasteita. Monet asiat tekevät tästä ajasta tavallista työläämmän. Perheiden arjen haasteena saattaa olla ajankäyttö. Saattaa olla etteivät perheet enää pysty viettämään riittävästi aikaa yhdessä, jolloin syntyisi sellaisia oppimisen tilanteita, joissa vanhempi ohjaa lasta ja toimii mallina. Lasta koskevat kasvatuserityksetkin ovat muuttuneet. Nykyvanhemmat saattavat kokea olevansa vastuussa lapsen kehityksestä enemmän kuin omat vanhempansa aikanaan. Liian suuret haasteet ja odotukset saattavat aiheuttaa sen, että lapsi mielletään projektina. Lapsi saattaa kuormittua odotuksilla jotka eivät vastaa hänen omia mieltymyksiään. Lapselle on hyvä tarjota virikkeitä, mutta hänen oman kiinnostuksensa ja kykyjensä mukaan. (Hautamäki 2008, 128, 130–131.) Onkin hyvä pohtia kuinka paljon virikkeitä tarvitaan ja mikä määrä pikemmin rasittaa kuin ravitsee.

Lapsien ja vanhempien elämänpiirit ovat erkaantuneet toisistaan vanhempien käydessä töissä kodin ulkopuolella. Päivähoidossa ja koulussa lapselle avautuva maailma jää usein vanhemmille arvoitukseksi. Lasten ja vanhempien elämänpiirit erkaantuvat myös kulttuurisesti joukkoviestimien ja tietokoneiden videssä yhä enenevässä määrin lasten ajankäyttöä. (Suoninen 2008, 142.)

Kulttuuriset muutokset näkyvät lasten ja nuorten elämässä. Uusista Suomessa solmituista avioliitoista yhä useampi on kahden kulttuurin välinen liitto. Näistä liitoista syntyy myös sellaisia suomalaisia lapsia, jotka ympäristö näkee esimerkiksi ihonvärin vuoksi erilaisina. Myös ulkomailta adoptoitujen lasten määrä kasvaa. Isolla osalla suomalaisista lapsista ja nuorista on siis siteitä muihin maihin ja kulttuureihin. Kulttuurinen ”erilaisuus” saattaa aiheuttaa identiteettiongelmia esimerkiksi identiteetin rakentuminen rasismien tuottamalle erottelulle. Saattaa olla, että lapsen tai nuoren kotikulttuuri on täysin suomalainen, mutta hän voi silti tuntea olevansa erilainen, jos ympäristö luulee tai katsoo ettei hän ole ”täältä kotoisin” tai ”kuulu tänne”. Rasismi vaikuttaa sosiaalisiin suhteisiin ja vaikuttaa suomalaisessa kulttuurissakin eri tavoin, ja se saattaa vaikuttaa lap-

sen ja nuoren identiteetin kehitykseen. Erilaisuuden kokemuksella on väistämättömän vaikutus lapsen ja nuoren minäkuvaan. (Rastas 2008, 247–248.)

2.3 Alle kouluikäinen lapsi: identiteetti ja kielenkehitys

Kaksikielisyys on ollut osa ihmisen historiaa jo kauan. Kaksikielisyyttä esiintyy ympäri maailman ja on arvioitu, että noin puolet maailman ihmisistä on kaksikielisiä tai käyttää muitakin kieliä kuin ensimmäistä kieltään. Kommunikaatio eri maiden ja kansojen välillä vaatii yhteistä kieltä, joten on opiskeltava vieraita kieliä. Mitä vanhemmaksi ihminen tulee, sitä vaikeampi hänen on oppia uusia kieliä, ja mitä useampaa kieltä ihminen osaa, sitä helpompaa hänen oppia aina uutta kieltä. (Hassinen 2005, 11.)

Kaksikielisyys on mahdollista määritellä kielen omaksumisiän ja käyttämisen ja samastumisen perusteella. Näitä määrittelyjä ovat varhaisessa lapsuudessa omaksuttu samanaikainen eli simultaani kaksikielisyys, myöhemmin noin kolmen ikävuoden jälkeen alkanut omaksumisen tuloksena kehittyvä peräkkäinen eli sukseksiivinen kaksikielisyys ja noin 7–12 vuoden iästä ylöspäin omaksuttu alisteinen eli subordinatiivinen kaksikielisyys. Oleellista kaksikielisyyttä määrittäessä on se, miten hyvin yksilö osaa ja pystyy molempia kieliä käyttämään. Kaksikielisyys tukee yksilöä ja on hyödyllinen hänelle, jos hän tulee toimeen kummallakin kielellä. Tilanne voi olla myös päinvastainen, jos toinen kieli kehittyy toisen kustannuksella. Dominoiva kieli voikin olla se, jota lapsi kuulee ja käyttää enemmän, eli usein se, jota lapsen ikätoverit puhuvat. Pienen lapsen kohdalla on vaikeaa osoittaa, kumpi kieli on dominoiva molempien kielten ollessa vasta kehittymässä ja muuttumassa. (Hassinen 2005, 17–18.)

Identiteetti ilmaisee kaikki ryhmät ja määritteet, joilla voidaan kuvata yksilöä. Näitä ovat etnisyys, ikä, sukupuoli, kieli, uskonto ja maailmankatsomus, asuinpaikka ja sosiaaliluokka (Paavola & Talib 2010, 60). Kahden kulttuurin ja kahden kielen perheessä syntyneen lapsen identiteetti kehittyy aluksi peilaamalla vanhempia. Lapsen minätietouden kehittyessä hän ymmärtää eroavansa kielen puolesta yksikielisen yhteiskunnan muista jäsenistä. Sen pohdinnan kautta, on-

ko kaksikielisyys hyvä vai huono asia, lapsen identiteetti kehittyy saattaen välillä kallistua enemmän toisen vanhemman kielen ja kulttuurin suuntaan ja toisinpäin, riippuen tilanteesta. (Hassinen 2005, 65–66.) Monikulttuurisessa perheessä ei lapsen puhekielen valinta jää aina perheen yksityisasiaksi, vaan siihen saattavat puuttua myös esimerkiksi isovanhemmat ja sukulaiset (Jaakkola 1994, 139).

Kieli on muutakin kuin vain väline vuorovaikutukseen. Se antaa pohjan abstraktille ajattelulle ja koko inhimilliselle kulttuurille. Puhuttava kieli on sidoksissa kulttuuriin, jonka keskellä kielen käyttäjä elää. Esimerkiksi suomen kieli on sidoksissa suomalaiseen kulttuuriin. Kasvaessaan siihen ihminen oppii oman kulttuurinsa tekstien lukemisen taidon. (Virtanen 2009, 8.)

Pienen lapsen kohdalla ei voida puhua kielen oppimisesta tai opettamisesta, jotka ovat tietoisia prosesseja tukeutuen edeltävään kokemukseen ja vertailuun. Käytännössä lapsi omaksuu kielen: hän kuuntelee ja seuraa aikuista, yrittää matkia ja rakentaa oman kielisysteeminsä. Kielen omaksuminen leikin kautta, rohkeus kokeilla ja avoimuus uusia asioita kohtaan vahvistavat varhaista kaksikielisyttä. Pienen lapsen on helpompi omaksua kieliä kuin vanhemman. (Hassinen 2005,13, 39.) Lapsi tarvitsee toiminnassaan kieltä. Kieli kehittyy leikin, liikkumisen, taiteellisen kokemisen, ilmaisemisen ja tutkimisen kautta. Kieli on lapselle väline muotoilla leikkensä tarkoitusta, kuvailla sen etenemistä ja säädellä suhteitaan. (Välimäki 2011, 17.)

3 MONIKULTTUURISUUS PÄIVÄHOIDOSSA

Nykypäivänä päivähoito, esikoulu ja koulu muodostavat lapsiin keskeisesti kohdistuvan yhteiskunnallisen toiminnan ympäristön. Yhteiskuntapolitiikka ja sen tulkinnat lapsuudesta sekä toisaalta tieteellinen, erityisesti kasvatustieteellinen ja psykologinen tieto ohjaavat päivähoiton, esikoulun ja koulun toimintaa. Myös kasvatuksen ammattikäytännöissä ovat läsnä alan työntekijöiden yksilölliset tulkinnat siitä, miten yleisesti ymmärretään lapsuuden olemus ja merkitys sekä millainen lapsi on ja miten hän kehittyy. (Nummenmaa & Alasuutari 2008, 19–20.)

Monikulttuurisuus on päiväkodissa rikkaus, mutta myös haaste, varsinkin jos iso osa lapsista on monikulttuurisia. Varhaiskasvatuksessa korostuu kasvatuskumppanuus monikulttuuristen vanhempien kanssa. Erityisen tärkeää on tiedottaa vanhempia tai vanhempaa suomalaisen varhaiskasvatuksen periaatteista ja tavoitteista. Vanhemmat eivät välttämättä ole koskaan tutustuneet minkäänlaiseen päivähoitoon eikä heillä ole mitään tietoa siitä tai varhaiskasvatus eri maissa saattaa olla toiminnaltaan hyvin erilaista kuin Suomessa. Henkilökunnan on tärkeä korostaa sekä omassa työssään että vanhemmille lapsen oman kielien tai molempien kielten ja kulttuurin tärkeyttä. (Monikulttuurinen varhaiskasvatus 2007, 8.)

Varhaiskasvatus määritetään pienten lasten erilaisissa elämänpiireissä tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi, jonka tavoitteena on edistää kaikkien lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatus tapahtuu yhdessä vanhempien kanssa kasvatuskumppanuutena. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista, jossa lapsen omaehtoisella leikillä on keskeinen merkitys. (Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.) Varhaiskasvatuksen on tuettava lapsen kaksikielisen ja – kulttuurisen identiteetin kehittymistä ja säilymistä, koska sen kautta lapsella on mahdollisuus tulla tietoisiksi omasta kulttuuriperinnöstään ja arvostaa sitä (Kivijärvi 2011, 253).

Riippumatta iästä ihmisellä on tarve kuulua joukkoon. Erityisesti tärkeä osa lapsen kehitystä on yhteisöllisyyden kokemus. Päivähoidossa toimintaan osallistuminen tarjoaa lapselle kielellisiä haasteita ja mahdollisuuden oppia sosiaalisia vuorovaikutussuhteita. Päivähoidon tarjoamat arvot ovat tärkeitä. Miten lapsi kokee kaksikielisyytensä ja identiteettinsä. Henkilökunnan ja toisten lasten suhtautuminen ja lapsen oman äidinkielen, kulttuurin, historian ja elämäntapojen arvostaminen arjessa rohkaisee lasta olemaan ylpeä omasta kulttuuriperinnöstään. (Hassinen 2005, 144, 146.) Päivähoidon arjessa on tärkeää, että huomio kohdistetaan yhdistävien tekijöiden etsintään erojen etsinnän sijaan. Yhdistävien tekijöiden avulla lapsia on mahdollisuus tukea kohtaamaan toisensa ilman samankaltaistavia kulttuuri-identiteettivaatimuksia. (Mäkinen 2011, 99.)

Erityisenä huomiona Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n tekemästä työstä on se, että yhdistyksen järjestämä toiminta on ajatuksensa mukaisesti matalan kynnyksen toimintaa. Päiväkodissa työskennelleenä huomaa, että toisinaan päivähoitoonkin saatetaan suhtautua viranomaistahona, joka vaikuttaa asiakassuhteen laatuun. Saattaa olla, että työntekijöiden puheet kuullaan holhoavina ohjeina ja sääntöinä. Toisinaan saattaa olla vaikeaa saada vanhemmat luottamaan siihen, että tarkoituksena on tukea heidän vanhemmuuttaan ja heidän lapsensa hyvinvointia. Varhaiskasvatuskeskusteluissa voi olla hankala käyttää tulkkeja, vaikka yhteistä kieltä ei löytyisi. Vanhemmat saattavat suhtautua asiaan epäilevästi. Tulkkien käyttö rajaa heidät erilaiseen asemaan suhteessa muihin vanhempiin. Myös kahden kulttuurin ulkomailta muuttaneella vanhemmalla on oikeus tulkkiin varhaiskasvatuskeskusteluissa, vaikka yleensä saattaisikin käydä niin, että toinen vanhemmista toimii tulkkina.

4 AIKAISEMPIA OPINNÄYTETÖITÄ

Aikaisempia tutkimuksia kahden kulttuurin perheistä, lapsista ja esimerkiksi äitiydestä on tehty, mutta ei konkreettista, erityisesti ennaltaehkäisevän tuen ja toiminnan tarpeen kartoitusta, jonka pohjana olisi toimintamuodon, toiminnanmallin tai palvelun kehittäminen pääkaupunkiseudulle. Poimintoja opinnäytetöistä:

Barton, Mirva 2007. Äitiys kahden kulttuurin välissä. Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia miten äidit kokivat kahden kulttuurin äitiyden suomalaisessa yhteiskunnassa sekä tuoko kaksikulttuurisuus äitiyteen erityisiä haasteita. Tarkoituksena oli myös selvittää oliko äideillä erityisen tuen tarvetta. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena menetelmänä. Puolistrukturoituun teemahaastatteluun osallistui kolme afrikkalais-suomalaisen lapsen äitiä helmikuussa 2007. Barton (2007) toteaa tutkimuksestaan käyvän ilmi, että kahden kulttuurin äitiyteen suhtaudutaan pääasiallisesti hyvin suomalaisessa yhteiskunnassa. Kolmen äidin kokemuksen mukaan kohtelu julkisissa palveluissa oli ollut asiallista, vaikkakaan sosiaali- ja terveysalan tai opetusalan ammattilaisten tieto lapsen etnisyyteen liittyvissä asioissa ei ollut ajan tasalla. Äidit olivat myös kokeneet syrjintää miehensä etnisyyden takia, mutta eivät lapsen etnisyydestä. Tutkimuksesta kävi Bartonin mukaan ilmi, että kahden kulttuurin äitiyteen liittyy erityishaasteita, esimerkiksi päävastuu lapsen kasvattamisesta kaksikulttuuriseksi jää yleensä äideille. Tässä tutkimuksessa äidit eivät kokeneet tarvetta yhteiskunnan järjestämälle erityistuelle, parhaaksi tueksi koettiin vertaistuki.

Iranta, Mina 2011, Kaksikulttuurisen lapsen identiteetti: Tukea kasvatukseen vanhempien välisessä ristiriitatilanteessa. Irannan (2011) opinnäytetyössä oli tavoitteena tuottaa materiaalia lapsen identiteetin tukemisesta ristiriitaisissa tilanteissa oleville kaksikulttuuristen lasten vanhemmille. Tähän kuului osana kaksikulttuuristen lasten vanhempien kasvatuksessaan kohtaamien haasteiden tutkiminen erityisesti kohteena olivat kaksikulttuuriset yksinhuoltajaperheet, joissa vanhempien välillä oli vaikeita ristiriitoja. Aineistona työssä on käytetty Kaapatut Lapset ry:n kirjallisuusterapian tekstejä, jotka on analysoitu kvalitatiivisellä me-

netelmällä. Tekstien kirjoittajat olivat 6 suomalaista kaksikulttuurisen lapsen vaikean huoltokiistan, lapsikaappauksen tai sen uhkaa kokenutta äitiä. Opinnäytetyössä Irannan mukaan kävi ilmi, että vaikka vanhemmat yleensä kokivat, että heidän lapsensa ovat pääasiassa suomalaisia, lapsilla oli kuitenkin tiettyjä erityistarpeita liittyen esimerkiksi kaksikielisyyteen ja hyvän itsetunnon kehittymiseen. Myös tässä tutkimuksessa kävi ilmi vertaistuen merkityksellisyys sekä vanhemmille että lapselle, mutta myös viranomaisilta saatu tuki ja kannustus koettiin hyväksi. Irannan opinnäytetyön tuloksena on koottu opasvihkonen, joka tarjoaa tietoa ja tapoja tukea lapsen kaksikulttuurisuutta erityisesti vanhempien välisissä ristiriitatilanteissa.

Leinonen, Rita 2011. Kaksikulttuurinen lapsi päivähoitossa: Vanhempien kokemuksia päivähoiton varhaiskasvatuksesta lapsen kaksikulttuurisen ja kaksikielisen identiteetin tukijana sekä kasvatuskumppanuudesta. Leinosen (2011) opinnäytetyössä oli tarkoitus kuvata vanhempien kokemuksia päivähoiton varhaiskasvatuksesta lapsen kaksikulttuurisen ja kaksikielisen identiteetin tukijana ja päivähoiton ja vanhempien välisestä kasvatuskumppanuudesta. Tutkimustehtävinä Leinosella oli selvittää miten vanhemmat kokivat päivähoiton varhaiskasvatuksen lapsen kaksikulttuurisen ja kaksikielisen identiteetin tukijana sekä millaisia kokemuksia vanhemmilla oli kasvatuskumppanuudesta päivähoiton hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa. Leinosen opinnäytetyö oli kvalitatiivinen tutkimus, jonka aineistona toimi tiettyjen päivähoitopaikkojen kolmen asiakasperheen vanhempien teemahaastattelu. Tutkimuksesta käy Leinosen mukaan ilmi vanhempien kokemus siitä, ettei päivähoiton varhaiskasvatus ole merkittävässä roolissa lapsen kaksikulttuurisen identiteetin tukemisessa. Kulttuurien välittäminen koettiin vanhemmista enemmän kodin tehtäväksi, mutta päivähoitossa toteutettavaa monikulttuurisuuskasvatusta pidettiin tärkeänä.

Mikkonen, Reeta-Leena 2012. Vanhempien ajatuksia päiväkotikielisen kaksikielisyyden toteutumisesta: kysely lasten vanhemmille. Mikkonen (2012) oli opinnäytetyössään toteuttanut tyytyväisyyskyselyn suomalais-venäläisen Päiväkotikielisen kaksikielisyyden toteutumisesta päiväkodissa. Kyselyllä oli tarkoitus saada tietoa vanhempien kokemuksesta päiväkodin tavoitteiden toteutumisesta, jotka olivat lapsen tasapainoisen kaksikielisyyden

saavuttamisen sekä kaksikielisyyden positiiviseksi arvoksi siirtäminen ja vieraan kielen ja kulttuurin opettaminen lapsille. Mikkonen oli käyttänyt työssään sekä määrällistä että laadullista menetelmää ja aineiston hän on kerännyt vanhemmille suunnatulla puolistrukturoidulla kyselylomakkeella keväällä 2012. Mikkosen mukaan tuloksista käy ilmi, että vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä Päiväkotikieliseen ja sen kielen ja kulttuurin opetukseen ja pitivät kaksikielisyyttä hyödyllisenä ja positiivisia mahdollisuuksia tuovana asiana lapsen elämässä. Mikkosen mukaan tulokset osoittivat, että on tärkeää varmistaa kaksikielisen varhaiskasvatuksen jatkuvuus ja kehittäminen.

Appolis, Anna-Kaisa 2012. Kahdenkulttuurin perheet: hiljaista tietoa ja hyviä käytäntöjä perheiden tueksi. Appolis (2012) on opinnäytetyössään tutkinut miten kaksikulttuuriset perheet tukevat lasten kasvamista kahden kulttuurin välissä ja millaisia ajatuksia vanhemmilta nousee esiin lastenkasvatuksesta kaksikulttuurisessa perheessä. Appolis on halunnut topinnäytetyönsään tuoda esiin perheillä olevaa hiljaista tietoa ja tukea näin muita kaksikulttuurisia perheitä. Tutkimus on toteutettu laadullisella menetelmällä ja aineisto on kerätty teemahaastattelua käyttäen kaksikulttuuristen vanhempien ryhmähaastattelussa. Appoloksen mukaan opinnäytetyöstä käy ilmi, että perheet ovat kohdanneet kulttuureista riippumatta hyvin samankaltaisia haasteita tukiessaan ja kasvattaessaan lapsiaan kahteen kulttuuriin. Appoloksen mielestä tutkimuksessa esiin tulleet ideat tukevat kaksikulttuurisia perheitä ja ovat sovellettavissa eri perheille kulttuureista riippumatta.

Esimerkki pro graduista: **Järvenpää, Teija 2011.** Kokemuksia kasvamisesta kahden kulttuurin välissä-”On ylpeä siitä, eikä yhtään häpeillä sitä, mistä oikeesti on”. Järvenpään (2011) tutkimuksen tarkoitus on ollut selvittää kaksikulttuurisessa perheessä kasvaneiden jo nuorten aikuisten kokemuksia perheestään ja monikulttuurisuudestaan sekä siitä, miten monikulttuurisuus ilmenee ja koetaan ja millaista hyötyä ja haasteita kaksikulttuurisessa perheessä kasvamisessa on. Järvenpään tutkimus on toteutettu laadullisella menetelmällä ja aineisto koostui 5 kaksikulttuurisen perheen nuoren aikuisen haastattelusta kevään ja syksyn aikana 2010. Tutkimuksen tuloksista käy Järvenpään mukaan ilmi, että kaksi-

kulttuurinen perhetausta on rikkaus ja tuo elämään sosiaalista ja monikulttuurista pääomaa.

Edellä mainitut tutkimukset tukevat omaa työtäni, kaksikulttuurisuus näyttää myös näiden tutkimusten mukaan tuovan tiettyjä haasteita kahden kulttuurin perheiden elämään. Tutkimuksista on huomattavissa, että perheet kokevat tarvitsevänsä tukea, erityisesti vertaistukea, mutta myös muu tuki saatetaan kokea tarpeelliseksi, esimerkiksi viranomaiset ja päivähoito. Tutkimukset osoittavat, että vanhemmat ovat tietoisia tuen tarpeesta ja valmiita jakamaan tietoa siitä. Pro gradu-työ tuo esiin tärkeää tietoa siitä, että kaksikielisyys ja kaksikulttuurisuus ei perheissä kasvaneiden aikuisten lasten mielestä ole ollut haittatekijä, vaan on rikastuttanut heidän elämäänsä. Kaksikielisyyden ja kaksikulttuurisuuden tukemisen ei ole haitta, vaan varmistus siitä, että lapsen elämässä säilyisi tasapaino näiden kahden kulttuurin välillä. Kumpikaan kieli tai kulttuuri ei jäisi alakynteen.

Samaan aikaan oman opinnäytetyöni kanssa Metropolia Ammattikorkeakoulun sosionomi-opiskelijat **Paula Hippeläinen ja Jonna Korhonen (2011)** toteuttivat Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:lle omaa opinnäytetyötään **Kaksi kieltä, kaksi kulttuuria: Päivähoidon tuki kaksikulttuurisille lapsille**, jonka tarkoituksena oli selvittää päivähoiton työntekijöiden kokemusta kahden kulttuurin lasten ja perheiden tukemisesta päiväkodissa. Aineisto oli kerätty nettikyselyllä, joka oli lähetetty 50:een Helsingin kaupungin päiväkotiin. Tuloksista tuli ilmi, että pääosin päivähoidossa tuettiin kaksikulttuurisia lapsia suomen kielen kehityksen osalta. Henkilökunta koki resurssien vähyyden vaikuttavan siihen, ettei lasten identiteettiä ja kaksikulttuurisuuteen kasvamista ole mahdollista tukea nykyistä enemmän. Jopa kuudessa vastauksessa kymmenestä oli todettu, ettei lasten toista kuin suomen kieltä pystytä tukemaan lainkaan päivähoidossa. Hippeläinen ja Korhonen toteavatkin, että tulosten perusteella on mahdollista todeta päivähoiton palveluiden riittämättömyys kahden kulttuurin perheiden lapsille. Omassa opinnäytetyössäni taas kysytään yhtenä kysymyksenä kahden kulttuurin perheiden vanhemmilta heidän kokemuksiaan saadusta tuesta päivähoidossa.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Opinnäytetyön tavoite

Opinnäytetyöni tavoitteena on löytää vastaus tutkimusongelmaan. Tässä tapauksessa ei tiedetä kahden kulttuurin perheiden ja erityisesti alle kouluikäisten lasten tämän hetkistä tilannetta tuen ja tukitoiminnan suhteen. Tarvitsevatko perheet tukea tai toimintaa? Saavatko perheet riittävästi tukea tai toimintaa nyt? Millaista tukea perheet saavat tai kokevat tarvitsevansa? Toiminnan kehittämiseksi tarvitaan vastauksia, jotta sitä osattaisiin kehittää oikeaan suuntaan. Näihin kysymyksiin olen yrittänyt vastata opinnäytetyössäni.

Opinnäytetyön yhteydessä toteutettu kysely ja siitä saadut tulokset on tarkoitus hyödyntää Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n ja Duo-projektin toiminnan kehittämisessä. Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry haluaa kehittää kahden kulttuurin alle kouluikäisten lasten perheille suunnattua toimintaa. Toiminnan päämääränä on tukea kahden kulttuurin lapsiperheiden vanhemmuutta ja edistää erityisesti alle kouluikäisten lasten sosiaalista hyvinvointia tukemalla heidän kaksikulttuurista identiteettiään ja kaksikielisyyttään. Toiminnalla halutaan myös tukea erityisesti ulkomailta muuttaneen äidin tai isän vanhemmuutta sekä kielen ja kulttuuriperinnön säilymistä perheessä ja lapsen arjessa.

Tulevaisuudessa Monikulttuuriyhdistys Familia ry:n tarkoituksena on yhdistää tarvittava tuki ja ohjaus osaksi yhdistykseen syntyvän tai perustettavan kahden kulttuurin parien ja perheiden osaamiskeskuksen palveluja. Familian tarkoituksena on lasten kerhotoiminnan mallin kehittäminen. Toiminta-ideana lasten kerholla on antaa kahden kulttuurin perheiden lapsille ”ulkomaalaisen” vanhemman kasvatustyötä tukevaa opetusta kyseisen vanhemman äidinkielellä ja tutustuttamalla lasta ei-suomalaisen vanhemman syntymämaahan (lasten) kulttuuriin. Kerho tukisi lapsen kulttuurisen tai etnisen identiteetin ja kielen kehitystä lapsikeskeisin menetelmin. Myös vanhemmille kahden kulttuurin parien ja perheiden osaamiskeskus toimisi mahdollisena kohtaamispaikkana. Lasten toiminnan ohella se antaisi vanhemmille mahdollisuuden tavata muita samassa elämänti-

lanteessa olevia ja ei-suomalaisille vanhemmille mahdollisuuden keskustella omalla äidinkielellään. (Monto 2011.)

5.2 Prosessin kuvaus

Hain keväällä 2011 harjoittelupaikkaa syksyn monikulttuurisuus-opintokokonaisuutta varten. Kävin haastattelussa Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:ssä. Haastattelun aikana yhdistyksen toiminnanjohtaja ehdotti opinnäytetyöksi kartoittaa alle kouluikäisille kahden kulttuurin lapsille järjestettävää toimintaa pääkaupunkiseudulla. Syksyllä 2011 toteutin alustavaa kartoitusta alle kouluikäisille lapsille suunnatusta erikielisestä toiminnasta pääkaupunkiseudulla (LIITE 2.). Tuolloin muotoutui tarkemmin opinnäytetyön osaksi myös kyselyn tekeminen kahden kulttuurin vanhemmille, joilla on alle kouluikäisiä lapsia (LIITE 1.). Kyselyllä oli tarkoitus kartoittaa tuen ja toiminnan tarvetta. Näin saataisiin tietää onko tuelle ja toiminnalle tarvetta ja minkälainen tuki ja toiminta koettiin vanhempien mielestä tarpeelliseksi.

Syksyllä 2011 tekemäni kartoitus alle kouluikäisille lapsille tarjottavasta erikielisestä toiminnasta pääkaupunkiseudulla löytyy liitteenä tämän opinnäytetyön lopusta (LIITE 1.). Kartoitustyö tapahtui pääosin internetin välityksellä. Etsin alle kouluikäisille lapsille tarjottavaa erikielistä toimintaa pääkaupunkiseudulta. Selvitystä tein myös sähköpostin ja puhelimen välityksellä. Kartoitusta tein ottamalla selvää eri yhdistysten, järjestöjen ja ystävyysseurojen tarjoamista toiminnoista, selvittämällä opetusministeriön ja kaupunkien avustuspäätökset vuosilta 2009–2011. Selvitystyöstä teki raskasta jo etukäteen se, että tiesin toiminnan löytämisen vaikeaksi. Tehtävä vaati salapoliisin työtä, kärsivällisyyttä ja aikaa, jota toisinaan tuntui olevan liian vähän. Erityisenä ongelmana tuntui koko ajan olevan, että esimerkiksi avustusten avulla perustetut toiminnat tuntuivat olleen kovin lyhytikäisiä. Sähköpostit palasivat takaisin ”vastaanottajaa ei tavoiteta tai sähköposti-osoite väärä” kommentein tai puhelimiin ei vastannut koskaan kukaan tai aina vain vastaaja.

Yhteydenotoista tuli myös tunne, ettei maahanmuuttajien itsensä järjestämistä toiminnoista oltu välttämättä niin innoissaan tiedottamassa ulkopuolisille. Olinhan vain kartoittamassa toimintaa. Mahdollisesti yhtenä syynä toimijoiden vastahankaisuuteen saattoi olla, että toiminnan vähäisyydestä johtuen heillä olikin jo liikaa asiakkaita, etteivät he tarvinneet tai halunneet enempää huomiota osakseen. Kahden kulttuurin perheiden saattaa olla vaikeaa löytää mahdollista ulkomailta muuttaneen vanhemman oman kielen mukaista toimintaa. Tekemäni kartoitus jää Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n hyödynnettäväksi. Aineisto voi toimia pohjana esimerkiksi sähköistä versiota tehtäessä. Sähköistä listaa olisi helppo muunnella ja perheiden olisi mahdollista saada tietoa erikielisistä alle kouluikäisille suunnatusta toiminnasta. Tällaisen listan aikaansaaminen saattaisikin olla jo uuden opinnäytetyön arvoinen asia.

Aloitin opinnäytetyöni tutustumalla erilaisiin kahden kulttuurin perheitä ja lapsia koskeviin opinnäyte- ja pro gradu -töihin sekä kirjallisuuteen. Päädyin tutkimaan kulttuuriin, identiteettiin ja kaksikielisyyteen liittyvää teoretietoa. Näiden teoria-tietojen avulla muokkasin itselleni pohjan siitä, mitkä asiat vaikuttavat kahden kulttuurin perheisiin ja perheissä kasvaviin lapsiin. Keväällä 2012 aloitin kyselyn kysymysten laatimisen. Yhdessä Duo-projektin projektityöntekijän kanssa saimme aikaan alustavan pohjan siitä, mistä asioista kahden kulttuurin perheiltä haluttiin tietoa. Loppukeväältä 2012 muodostuivat lopulliset kysymykset ja tein Webropol-kyselypohjan.

Lokakuussa 2012 suoritin ensimmäisen kysymysten testauksen kolmelle kahden kulttuurin perheelle, joissa oli alle kouluikäisiä lapsia. Palautteen perusteella tein muutoksia, minkä jälkeen suoritin uuden testauksen. Pienen muokkauksen jälkeen kysely avattiin julkiseksi linkiksi marraskuussa 2012 Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n ja Duo-projektin internet-sivustoilla ja facebookissa. Duo-projekti lähetti myös sähköpostilla omille jäsenilleen linkin kyselyyn. Laitoin kyselylinkin myös omille facebook-sivuilleni, josta ainakin kaksi ystävääni jakoivat linkkiä eteenpäin ystävilleen.

5.3 Aineiston hankinta

Opinnäytetyön aineisto kerättiin kahden kulttuurin perheille suunnatulla kyselyllä, joka lähetettiin Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n yhteydessä toimivan Duo-projektin kahden kulttuurin postituslistalla oleville lapsiperheille ja julkaistiin linkkinä internet- ja facebook-sivustoilla. Kysely suoritettiin käyttämällä Webropol-sovellusta Diakonia-ammattikorkeakoulun kautta. Alustavana suunnitelmana oli, että kysely käännettäisiin myös englanniksi ja espanjaksi, jotta myös huonosti suomea osaavat voisivat helpommin vastata kysymyksiin. Tämä suunnitelma jouduttiin kuitenkin jättämään ajan vähyiden ja työn laajuuden takia pois. Päätettiin toteuttaa kysely suomenkielisenä. Duon projektityöntekijä käänsi pienen ohjeistuksen englanniksi sähköpostin liitteeksi ja teki ehdotuksen, että vanhemmat voivat vastata kyselyyn yhdessä. Aikaisemmin tekemäni kartoitus tämän hetkisestä alle kouluikäisille suunnatusta erikielisestä toiminnasta pääkaupunkiseudulla voisi toimia ikään kuin täydentävänä aineistona kyselylle. Erityisesti kehittämistoiminnassa käytetty ratkaisu onkin erilaisten aineistojen hallinnan ongelmaan valita yksi pääaineisto, jota muut aineistot tukevat (Toikko & Rantanen 2009, 119).

On kyettävä kriittisesti arvioimaan tutkimukseen käytettävää teoreettista kirjallisuutta, menetelmiä ja tutkimustuloksia. Tutkijan on muodostettava oma käsityksensä tutkimuksen luotettavuudesta, mikä edellyttää myös kriittistä suhtautumista omaan työhön. (Metsämuuronen 2009, 34.) Kyselyn luotettavuus on tärkeää testata ennen lopullisen kyselyn lähettämistä. Oman kyselyni testasin kahdesti. Omalle tekstilleen tulee helposti sokeaksi. Saattaa olla vaikeaa löytää edes yksinkertaisia kirjoitusvirheitä, saati sitten kysymysten ymmärrettävyyteen liittyviä asioita. Se, että minä kysyjänä ymmärrän miten kysymykseen pitäisi vastata, ei tarkoita, että vastaaja ymmärtää kysymyksen toivotulla tavalla. Luotettavuutta kuvataan yleensä kahdella termillä: reliabiliteetilla ja validiteetilla. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen toistettavuutta ja validiteetilla taas onko mitattu sitä, mitä oli tarkoitus mitata. Tärkeä osa tutkimusta onkin luotettavuuden tarkastelu. (Metsämuuronen 2009, 74.)

Määrällisen tutkimuksen lähtökohtana on tutkimusongelma, johon haetaan vastausta (Kananen 2008, 11). Tässä tapauksessa ei tiedetä kahden kulttuurin perheiden ja erityisesti alle kouluikäisten lasten tämän hetkistä tilannetta ja tarvetta tuen ja tukitoiminnan suhteen. Toiminnan kehittämiseksi tarvitaan vastauksia, jotta sitä osattaisiin kehittää oikeaan suuntaan. Kokemattoman kyselyn laatijan ongelmana saattaa olla oikeanlaisten kysymysten laatiminen. Tutkimusongelma pitää osata rajata ja määritellä riittävän tarkasti, jotta se voidaan purkaa kysymyksiksi. Tarkoituksena on antaa vastaukset niihin kysymyksiin, joihin alun perin on luvattu. Kyselyssä on kysyttävä vain ne kysymykset, jotka ovat välttämättömiä ongelman ratkaisun kannalta ja jätettävä pois kaikki turhat sekä ”tuostakin olisi kiva tietää enemmän” -kysymykset. (Kananen 2008, 14–15.) Kysymysten on tarkoitus toimia mittareina, joiden avulla tutkittavaa ilmiötä selvitetään. Kysymyksiä on harkittava tarkkaan virhetulkintojen välttämiseksi ja itse kyselylomakkeen olisi hyvä olla vastaajaystävällinen ja houkutteleva. Tarkoituksenmukaista on testata kyselylomake ennen sen lähettämistä suuremmalle joukolle, jotta voidaan olla varmoja, että muut ymmärtävät kysymykset samoin kuin niiden suunnittelija. (Kananen 2008, 12.)

Oman opinnäytetyöni kahden kulttuurin perheille suunnatussa kyselyssä kyselyn rakenne muotoutui kolmeen osaan. Kyselyn ensimmäinen osio muodostui taustakysymyksistä liittyen kahden kulttuurin perheeseen ja lapsiin. Toinen osio koostui kysymyksistä, joilla pyrittiin kartoittamaan tämän hetkistä tilannetta tuen ja toiminnan suhteen kotona, päivähoitossa tai muualla. Kolmas osio kyselystä koostui kysymyksistä, joilla pyrittiin selvittämään esimerkiksi miten tärkeänä vanhemmat kokivat tuen ja kenelle sitä tulisi suunnata. Kolmannessa osiossa selvitettiin myös, minkälaisesta toiminnasta perheet olivat kiinnostuneita ja olisivatko he kiinnostuneita olemaan Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n toiminnassa mukana. Viimeisessä neljännessä osiossa vanhemmat pystyivät jättämään palautetta joko kyselystä, Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:stä tai Duosta sekä yhteystietonsa elokuvalippujen arvontaa varten.

Opinnäytetyöni on määrällinen tutkimus, joka liittyy laajempaan kehittämishankkeeseen. Määrällisen tutkimuksen tarkoituksena on kysyä pieneltä joukolta tutkittavaa ilmiötä itse tutkimusongelmaan liittyviä kysymyksiä. Määrällisessä tut-

kimuksessa käsitellään tutkimustulokseksi saatua aineistoa tilastollisin menetelmin, mikä edellyttää isompaa määrää tutkittavia vastauksia, jotta tulokset olisivat luotettavia ja edustaisivat koko perusjoukkoa. (Kananen 2008, 10.) Webropol-kyselyn avulla oli mahdollista tavoittaa laajempi määrä kahden kulttuurin perheitä. Linkkiä pyrittiin nostamaan aktiivisesti internet- ja facebook-sivustoilla ylöspäin ja sähköpostilla lähetettiin muistutus vastaamisesta, jotta saataisiin riittävä määrä vastauksia. Kysely-linkin oli marras-joulukuussa 2012 avannut yli 100 kävijää, joista lopullisen vastauksen oli jättänyt 57 kahden kulttuurin perheen vanhempaa.

Toteutin opinnäytetyöni kyselyn Webropol-sovelluksen avulla, jonka käyttö on kohtalaisen helppoa kun alkujännitys häviää. Ohjeistus löytyy hyvin ja valmiit kysymysvaihtoehdot on helppo ”klikata” esiin ja kirjoittaa oma kysymys. Ulkoasun muotoilu oli helppoa ja olikin mukavaa, kun kysely ei ollut vain mustavalkoinen kaavake, vaan värillinen taustakuva toi pehmeyttä sen ulkoasuun. Suurin osa opinnäytetyöni kysymyksistä toteutettiin monivalintakysymyksinä, joissa vastaajalla oli mahdollisuus valita usea vaihtoehto samaan kysymykseen. Päivähoitoa koskeva kysymys kyselyssä oli tehty asteikkokysymyksenä, jossa pystyi valitsemaan 5 eri vaihtoehdon välillä: toisena ääripäänä **ei lainkaan** ja toisena **erinomaisesti**. Kyselyssä oli myös avoimia kysymyksiä, joihin pystyi kirjoittamaan halutessaan esimerkiksi tarkemmin omia kokemuksiaan ja jättämään yhteystiedot. Kysely (LIITE 1.) löytyy tämän opinnäytetyön lopusta.

5.4 Aineiston analyysi

Kyselylomakkeen vihdoin valmistuttua, testauksen läpäistynä ja lähetettynä, saadaan toivottavasti riittävä joukko vastauksia. Tutkijan vastuulla on oikean menetelmän valinta. Ratkaisuun vaikuttavat kuitenkin tutkimusongelma ja sen teoreettiset taustaoletukset. Tutkimusongelman rajoituksessa pelkästään ilmiön kuvailuun analyysimenetelmiksi riittävät aineiston rakennetta kuvaavat tunnusluvut, ristiintaulukointi ja riippuvuusanalyysi. (Kananen 2008, 51.) Webropol-sovelluksen avulla vastausten keräys ja raportointi sujuivat helposti. Työvälineenä Webropol on toimiva. Perusraportin lisäksi on mahdollisuus valita eri

vaihtoehtoista mieleisin ja tarkempi vastausten analysointi onnistuu helposti. Opinnäytetyössäni olen käyttänyt yksinkertaista peruseräraporttia. 57 vastausta on hyvä tulos ja enemmän kuin odotin, muttei liian iso määrä analysoida näin kokemattomana tutkijana.

6 TULOKSET

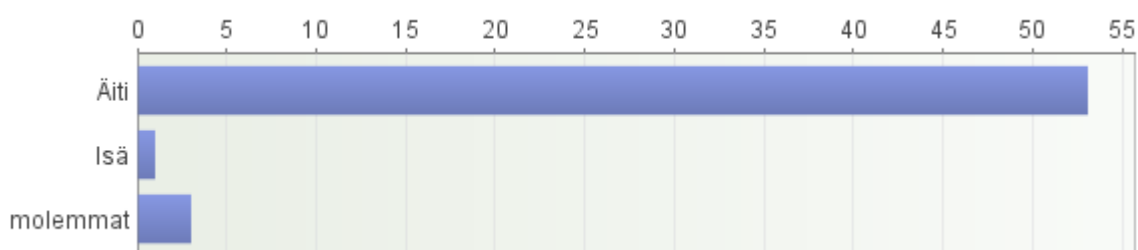
Opinnäytetyöni tulokset muodostuvat kahden kulttuurin perheille, joilla alle kouluikäisiä lapsia, tehdyn kyselyn vastauksista. Näiden tulosten avulla Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n ja Duo-projektin toimijoiden on mahdollista saada alustavaa pohjaa ja ideoita kahden kulttuurin perheiden ja lasten tuen ja toiminnan kehittämiseksi.

6.1 Kahden kulttuurin perheet taustakysymysten vastaukset

Kyselykaavakkeen alussa olivat taustakysymykset. Taustakysymykset olin pyrkinyt tekemään mahdollisimman yksinkertaisiksi ja tarkoituksena oli kysyä ainoastaan oleellisia asioita. Kyselyn alkuun pyrin laittamaan sellaisia kysymyksiä, jotka innostaisivat ja pitäisivät vastaajan vastausmotivaation yllä seuraavaan kysymysalueeseen saakka.

Taustakysymyksissä kysyttiin ensimmäiseksi oliko vastaaja alle kouluikäisen lapsen äiti, isä vai molemmat yhdessä (N = 57).

TAULUKKO 1. Vastaaja on alle kouluikäisen lapsen

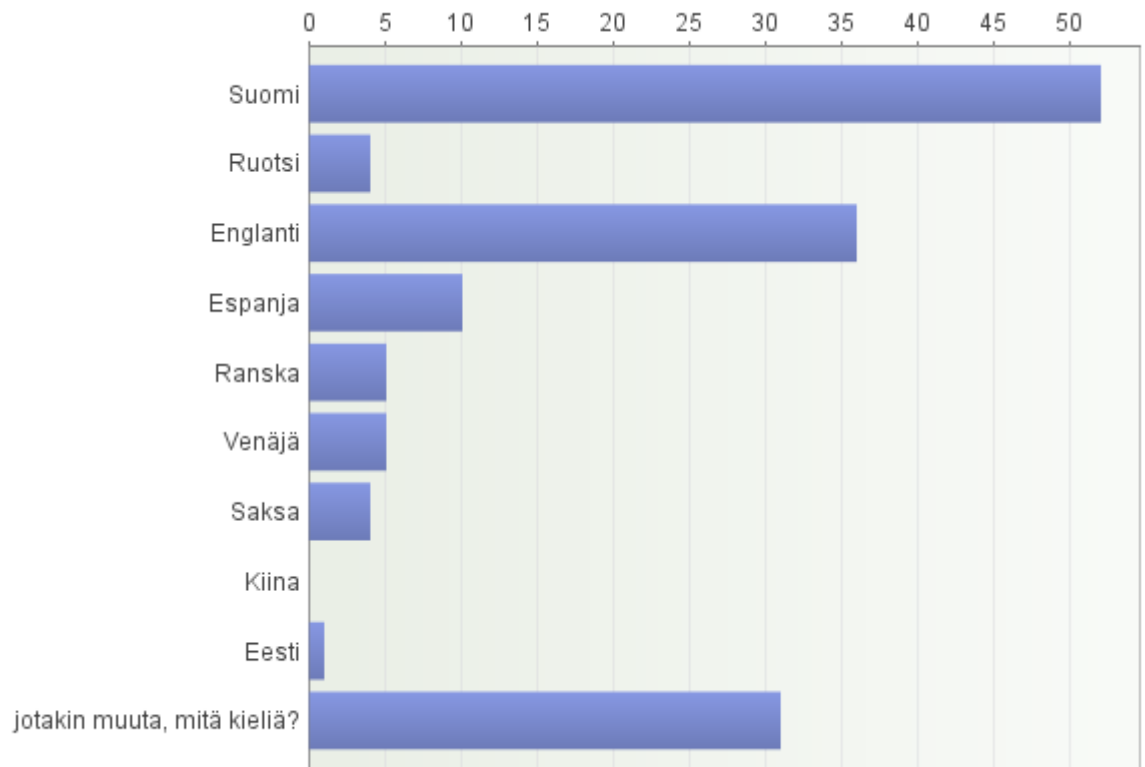

Toisena taustakysymyksenä kysyttiin maata, josta ulkomailta muuttanut vanhempi on kotoisin. (N = 57).

Määrällisesti suurimpina vastaajien joukosta nousivat maiksi, joista ulkomailta muuttanut kotoisin, Espanja (6) ja Venäjä (5). Seuraavaksi eniten joko vastaaja itse tai puoliso oli kotoisin seuraavista maista Englanti (3), Saksa (3), Kolumbia (2), Meksiko (2), Ranska (2), USA (2), Tunisia (2), Turkki (2), Malawi (2), Egypti (2), Nigeria (2) ja Kamerun (2). Muut maat, joista ulkomailta muuttanut oli kotoisin olivat yksittäisiä. Näistä olen koonnut yhteen Euroopasta muuttaneet (9), Afrikan maista muuttaneet (6), Etelä-Amerikasta muuttaneet (2) ja Aasiasta muuttaneet (3). Tässä osassa en ole halunnut ilmoittaa yksittäisiä maita taatakseeni vastaajien yksityisyyden suojan. Olen yhdistänyt maat mannerten mukaan. Vastaajista kaksi perhettä ilmoitti, että sekä äiti että isä ovat ulkomailta muuttaneita, mutta kuitenkin eri maista.

Kolmantena taustakysymyksenä oli mitkä olivat kotona puhuttavat kielet. (N = 57). Edellisessä kysymyksessä kysyttiin ulkomailta muuttaneen lähtömaata, mutta tällä kysymyksellä haluttiin tietää, mitä kieliä kotona puhuttiin. Useissa maissa saatetaan puhua useita eri kieliä. Minkä kieliselle toiminnalle olisi tarvetta?

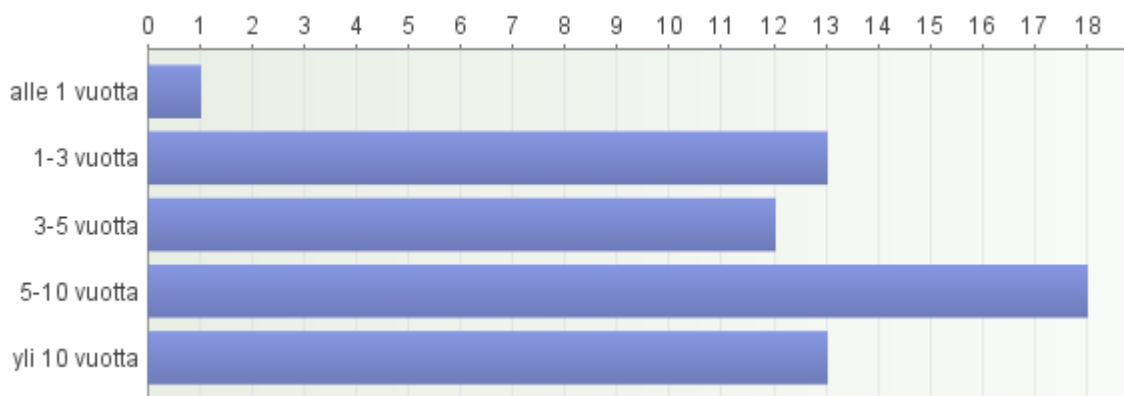
TAULUKKO 2. Vastaajien/Perheiden kotona puhuttavat kielet

Taulukosta 2 perheet olivat saaneet jättää avoimen vastauksen vaihtoehdoksi kohtaan Jotakin muuta, mitä kieliä. Näistä nousivat esiin seuraavat perheissä puhuttavat kielet: italia (2), arabia (4), katalaani (2), portugali (2) ja turkki (2). Loput yksittäiset puhutut kielet jätän tästä opinnäytetyöstä pois vastaajien yksityisyyden suojaamiseksi.

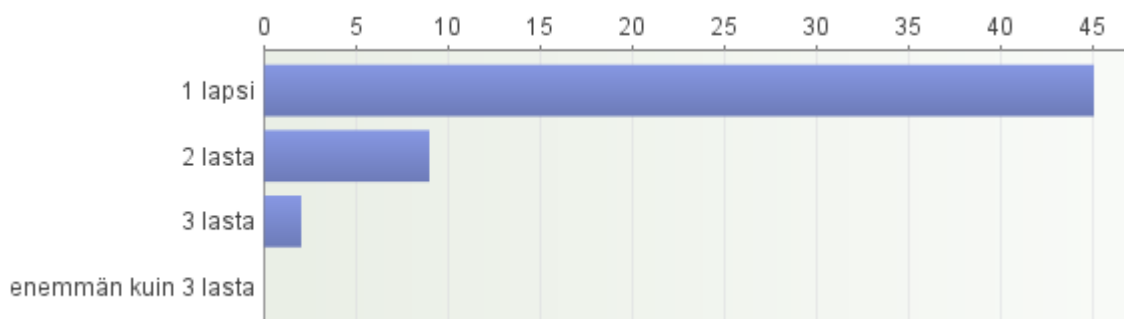
Neljäntenä taustakysymyksenä oli, kauanko ulkomailta muuttanut vanhempi on asunut Suomessa. (N = 57).

TAULUKKO 3. Perheen ulkomailta muuttanut vanhempi asunut Suomessa

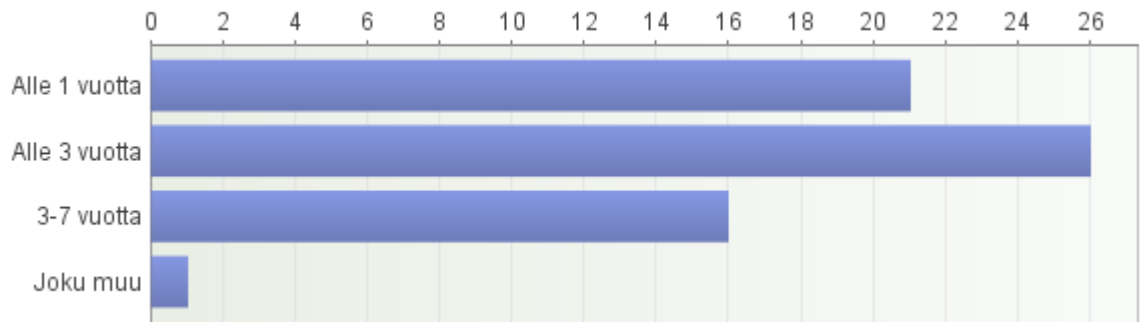
Viidenneksi taustakysymykseksi kysyttiin alle kouluikäisten lasten määrää perheessä. (N = 56).

TAULUKKO 4. Perheiden alle kouluikäisten lasten määrä perheessä

Kuudentena taustakysymyksenä oli minkä ikäisiä perheen alle kouluikäiset lapset ovat. (N = 57).

TAULUKKO 5. Perheen kouluikäiset lapset ovat iältään

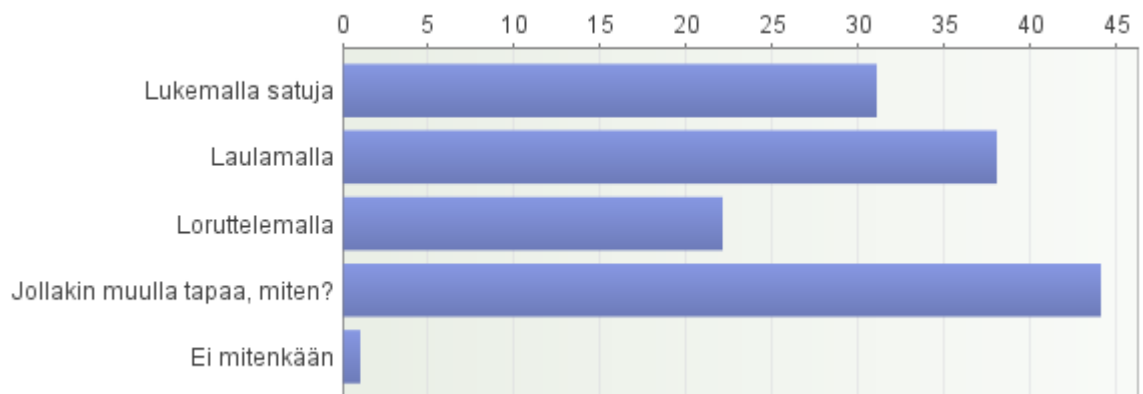
Taulukko 5 oli annettu myös vastaus vaihtoehdoksi Joku muu.

6.2 Tämän hetkinen tilanne

Kyselyn seuraavassa vaiheessa haluttiin kartoittaa kahden kulttuurin perheiden tämän hetkistä tilannetta. Miten vanhemmat mahdollisesti tukevat alle kouluikäistä lastaan tai lapsiaan kahteen kulttuuriin ja kieleen.

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin miten tai millä keinoin tuetaan tällä hetkellä alle kouluikäisen lapsen tai lasten ulkomailta muuttaneen vanhemman äidinkieltä ja kulttuuria perheen arjessa kotona. (N = 57).

TAULUKKO 6. Perheessä tuetaan alle kouluikäisen lapsen/lasten ulkomailta muuttaneen vanhemman äidinkieltä ja kulttuuria perheen arjessa kotona

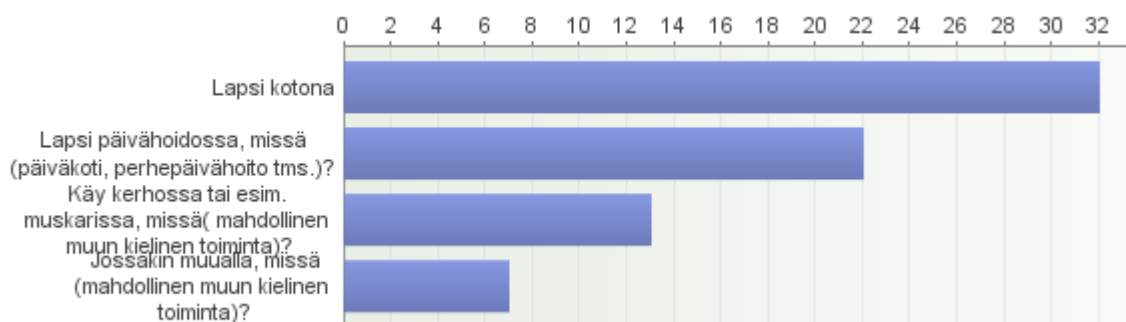

Taulukko 6 vaihtoehtoon Jollakin muulla tapaa, miten oli vastattu kaikkein runsaimmin, avoimia vastuksia oli jättänyt yli 40 vastaajaa. Vanhemmat ovat vastanneet kysymykseen: puhumista lapsille eli ulkomailta muuttanut vanhempi puhuu lapselle tai lapsille omaa kieltään. Muutenkin läheisten, sukulaisten ja ystävien kanssa yhteydenpitoa esimerkiksi skype:n avulla ja samankielisten lasten kanssa leikkiminen. Muita perheiden arjen tukemisen välineitä olivat esimerkiksi pelit, internet, elokuvat, musiikki, lastenohjelmat, radio ja satukasetit. Osa vastasi matkustelewansa usein juuri ulkomailta muuttaneen vanhemman kotimaahan tai maihin, joissa puhutaan samaa perheen kieltä. Osa perheistä pyrki pitämään ulkomailta muuttaneen vanhemman kulttuuriin liittyviä ruokakulttuuria, juhlia ja perinteitä yllä perheen arjessa tai käymällä ulkomailta muuttaneen puhuman kielisissä tapahtumissa.

Toisena kysymyksenä kysyttiin onko alle kouluikäinen lapsi kotona vai käykö hän jossakin kodin ulkopuolisessa toiminnassa. (N = 57).

TAULUKKO 7. Perheiden alle kouluikäisen lapsen päivittäinen hoitopaikka tai muussa toiminnassa käyminen

Taulukon 7 päivähoiton kysymyksessä avoimesta vastauksesta kysymyksen perässä käy esille, että kahden kulttuurin perheiden lapsia on runsaasti suomenkielisessä päivähoitossa (15). Muita lasten hoitopaikkoja oli suomenkielisessä perhepäivähoitossa (1), ruotsinkielisessä päivähoitossa (2) ja muun kielisessä (englanti, saksa ja ranska) päivähoitossa (3).

Kolmantena vaihtoehtona taulukossa 7 oli, että lapsi käy jossakin kodin ulkopuolisessa toiminnassa, esimerkiksi kerhossa tai muskarissa. Avoimissa vastauksissa tuli esille, että toiminta oli pääosin suomenkielistä muskaria (7), suomenkielisestä muuta musiikkitoimintaa (1) tai kerhoa (1). Muun kielistä toimintaa olivat esimerkiksi venäjänkielinen kerho (1) ja englanninkielinen voimistelu (1) sekä englanninkielinen sunnuntaikoulu (1). Neljäntenä vaihtoehtona taulukossa 7 oli Jossakin muualla, missä. Avoimia vastauksia oli esimerkiksi Duon äiti-vauvaryhmä (2), äiti-vauva ryhmä englanti (1), satujumppa suomenkielinen (1), espanjankielinen kerho järjestetään joskus (1) sekä erilaisissa aktiviteeteissa käyminen yhdessä samankielisten kanssa ja ohjatussa toiminnassa suomenkielillä (1).

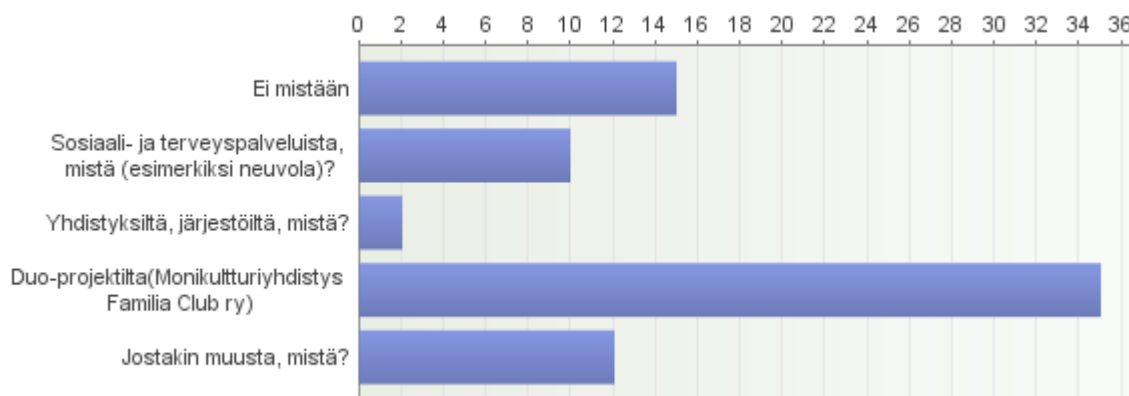
Kolmantena kysymyksenä kyselyn tämän hetken tilanteen kartoituksessa oli viitaten edelliseen kysymykseen, jos lapsi on päivähoitossa, miten päivähoitossa on tuettu lapsen kaksikulttuurisuutta ja -kielisyyttä? (N = 19).

TAULUKKO 8. Perheen kokemus siitä, miten päivähoitossa on otettu huomioon perheen kaksikulttuurisuus ja -kielisuus.

	ei lainkaan	huolesti	tydyttävästi	hyvin	erinomaisesti	Yhteensä	Keskiarvo
Päivähoito ottaa huomioon lapseni kaksikulttuurisuuden	7	1	3	2	6	19	2,95
Lapseni varhaiskasvatussuunnitelmassa on otettu huomioon lapseni kaksikulttuurisuus	7	2	2	3	5	19	2,84
Perheen ulkomailta muuttanut vanhempi on otettu huomioon	3	3	4	7	1	18	3
Yhteensä	17	6	9	12	12	56	2,93

Neljäntenä kysymyksenä tämän hetkisen tilanteen kartoittamisessa oli mistä perheet olivat saaneet tukea kahden kulttuurin perheenä. (N = 57).

TAULUKKO 9. Perheille tukea tarjonneet tahot

Taulukosta 9 avoimen vastauksen kysymykseen Jostakin muualta, mistä tulivat esimerkiksi ystäviltä saatu tuki ja vertaistuki, netin keskusteluryhmät ja internetistä.

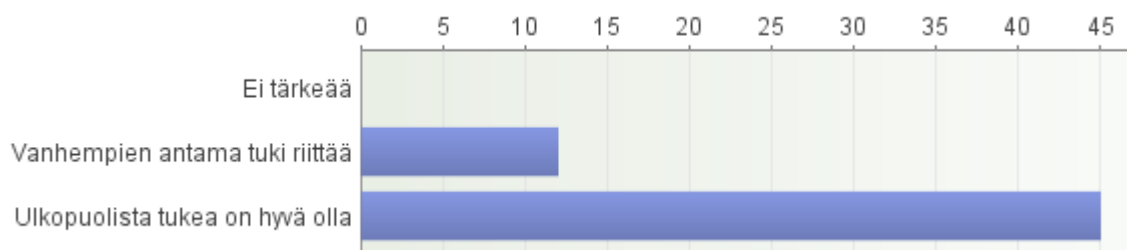
Sosiaali- ja terveyspalveluista tukea saaneita oli 10 vastaajaa. Avoimissa vastauksissa tuli esiin esimerkiksi synnytysvalmennus (2), neuvola (7) ja perheneuvola (1). Yksi perhe oli havainnut helpommaksi käyttää ruotsinkielisiä palveluja, koska ruotsi on lähellä perheen käyttämää tanskan kieltä (1). Yhdistyksiltä tai järjestöiltä tai muusta tahosta tukea oli saatu esimerkiksi Hollantilaisesta koulusta (1).

6.3 Tuen merkitys vastaajille

Tässä osassa kyselyä haluttiin selvittää millainen merkitys tuella on vanhemmille, tarvitsevatko perheet tukea.

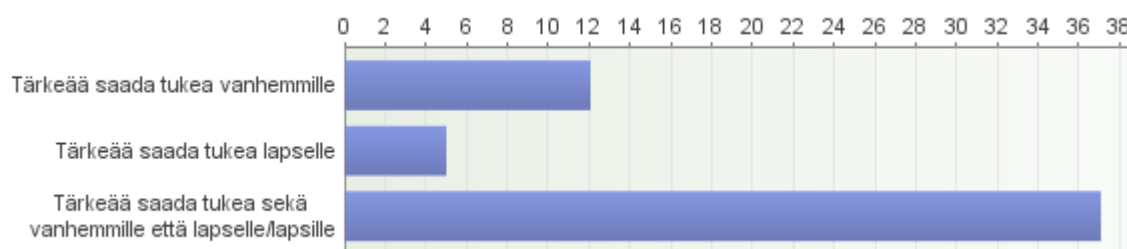
Ensimmäisenä kysymyksenä oli miten tärkeää vanhempien mielestä on, että kahden kulttuurin perheiden alle kouluikäistä lasta tuetaan (N = 57).

TAULUKKO 10. Alle kouluikäisen kahden kulttuurin perheen lapsen tuen tarpeen tärkeys vanhempien mielestä

Tuen tarpeen kartoituksessa toisena kysymyksenä haluttiin selvittää sitä, että jos vanhemmat kokivat tuen tärkeäksi, kenelle he perheessä ensisijaisesti sitä kokivat tarvittavan (N = 54).

TAULUKKO 11. Vanhempien kokemus kenelle tukea olisi hyvä suunnata

Kolmannessa avoimessa kysymyksessä haluttiin, että vanhemmat kuvaisivat omin sanoin tuen merkitystä perheelle tai lapselle (N = 36).

Näistä vastauksista nousi erityisesti esille, että vanhemmat kokivat tärkeäksi mahdollisuuden käyttää toista kieltä kodin ulkopuolella sekä muiden kahden kulttuurin perheiden kohtaamisen, esimerkiksi samankieliset leikkikaverit, vertaistuki vanhemmille, kielikerhot, yhteisöllisyys. Eräiden vanhempien sanoin:

Kun asiaa tuetaan myös perheen/yhden vanhemman ulkopuolelta se näyttäytyy myös lapselle tärkeänä, eikä jää vain yhden henkilön ”höpiseiseksi”. Esim lapsi tajuaa, että muutkin ihmiset puhuvat tätä kieltä kuin vain äiti tai isä ja että sen taitamisesta voi olla hyötyä

Kieli ei kehity jos lapsi on kontaktissa vain yhden henkilön kanssa joka puhuu kyseistä kieltä. On raskas taakka yksi opettaa kieltä.

Useat vanhemmat kokivat, että tukea tarvittaisiin vanhemmille. Tukea koettiin tarvittavan parisuhteeseen, vanhemmuuteen ja erityisesti avuksi haasteellisiin tilanteisiin, joihin kahden kulttuurin perheissä koettiin jouduttavan erilaisista kulttuuriin liitetyistä tavoista johtuen. Eräiden vanhempien sanoin:

Lapsella on oikeus olla ylpeä molemmista vanhemmistaan ja vanhemmilla on oikeus olla tasavertaisia ja jakaa vanhemmuus tasapuolisesti, mikä on vaikeaa, kun toinen on muuttanut maahan muualta. Vanhemmuutta tulee tukea, jotta molemmat vanhemmat löytävät oman paikkansa ja roolit perheessä siten, että molemmat ovat niihin tyytyväisiä.

Vanhempien on syytä ensin selvittää kahden kulttuurin merkitys itselleen ja kuinka se otetaan parisuhteeseen huomioon, kuinka toisen kulttuuria, traditiota ja kieltä kunnioitetaan ihan omassa arjessa. Tästähän se väistämättä siirtyy myös lapselle. Kun lapsi saa tuntea ylpeyttä monikulttuurisuudestaan ja –kielisyystään sekä kotona että muualla yhteiskunnassa, ovat lähtökohdat lapsen tasapainoiselle kehitykselle jo todella hyvät.

Monet vanhemmat kokivat tukea tarvittavan erityisesti, jotta vanhemmat ymmärtäisivät mitkä asiat vaikuttavat lapsen kielenkehitykseen, tietoa miten lapsen kielenkehitystä voi tukea sekä tukea sen ymmärtämisessä, että ulkomailta muuttaneen vanhemman on tärkeää puhua lapselle tai lapsille omaa kieltään. Vanhempien sanoin:

...Tukea perheet ehkä tarvitsevat juuri tässä, että he ymmärtäisivät mikä rikkaus molempien vanhempien kulttuuri lapselle on ja miten tärkeää lapsen kielenkehitystä on tukea molemmilla kielillä.

.....lasten isä yritti puhua lapsille suomea vaikka kuinka monesta paikasta yritin saada asiantuntijoita kertomaan kielen vaikutuksesta lasten ja isän suhteen muodostumiseen. Nyt kun lapset ovat isompia, he ovat itsekin sanoneet, että harmittaa kun ei osaa isänsä kieltä niin hyvin. Vaikkakin he koulussa kieltä opiskelevatkin ja ovat huomanneet sitä isänsä kanssa käyttäessään isänsä puhuvan heille paljon enemmän ja olevan iloisempi.....

Vanhemmat kokivat tuen saamisen erittäin tärkeäksi lapsen itsetunnon ja identiteetin kehittymiselle. Vanhemman sanoin:

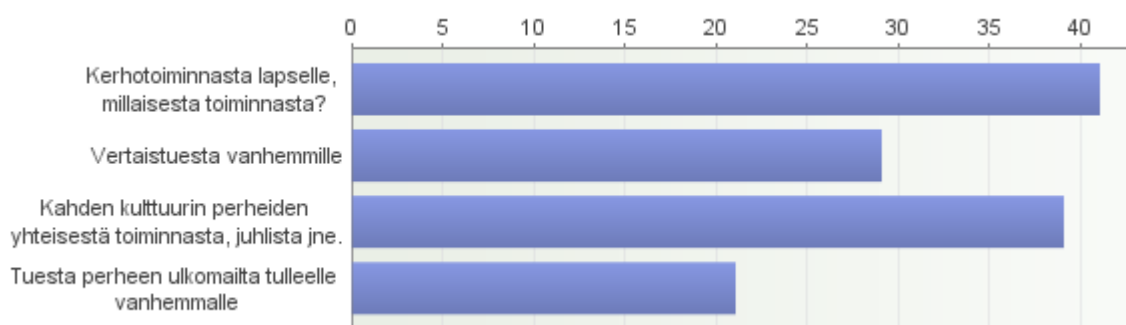
...Lapsi tervitsee kasvaessaan enemmän kulttuurista toimintaa toisella äidinkielellään kasvaakseen (kulttuurillisessa) identiteetissään vahvaksi.

Kaksikulttuurisen perheen lapselle hänen kaksikulttuurisuutensa on itsestäänselvyys. Jos ympäristö poistaa tämän itsestäänselvyden jättämällä toisen kulttuurin huomiotta, muuttuu kaksikulttuurisuus lapselle valinnaiseksi, ja hänen kokemuksensa omasta identiteetistään heikkenee.

6.4 Vastaajien toiveita mahdolliselle tuelle ja toiminnalle

Tässä kyselyn osiossa pyydettiin vanhempia vastaamaan millaisesta toiminnasta perhe olisi kiinnostuneita (N = 54).

TAULUKKO 12. Perheiden kiinnostuneisuus erilaisesta toiminnasta

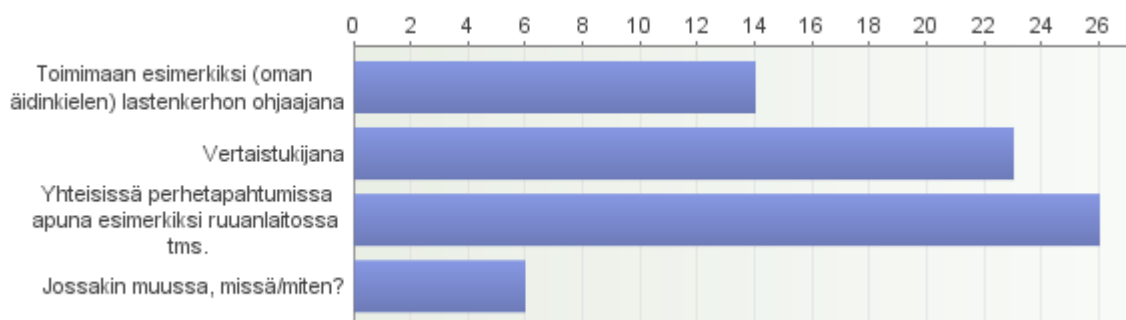

Taulukossa 12 on ensimmäisenä vaihtoehtona kerhotoiminta lapsille, millaisesta toiminnasta? Avoimessa vastauksessa millaisesta toiminnasta he olisivat kiinnostuneita. 18 vastausta koski lapsille järjestettävää kerhoa ulkomailta muutaneen vanhemman äidinkielellä liittyen kieleen, musiikkiin, liikuntaan tai taiteisiin. 3 vastausta sisälsi toiveen espanjan kielisestä toiminnasta, 2 vastausta englanninkielisestä toiminnasta ja 1 vastaus arabiankielisestä toiminnasta. 5 vastauksessa oli toiveena joko äiti-lapsi, isä-lapsi tai vanhempi-lapsi toimintaa.

Toisessa kysymyksessä tiedusteltiin vanhempien kiinnostusta olemaan toiminnassa itse mukana. Tällä kysymyksellä Monikulttuuriyhdistys Familia club ry halusi kartoittaa mahdollisia toimijoita tai esimerkiksi kielikerhojen ohjaajia kehittä-

tämään kahden kulttuurin perheiden ja alle kouluikäisten lasten toimintaa (N = 40).

TAULUKKO 13. Kiinnostuneisuus olemaan mukana kahden kulttuurin perheiden ja alle kouluikäisten lasten toiminnassa

Taulukossa 13 oli neljäntenä vaihtoehtona Jossakin muussa, missä/miten, johon oli vastannut 6 vastaajaa. Vaihtoehdon perään oli lisätty avoin kenttä ehdotuksia varten. Vastauksia oli esimerkiksi äiti-lapsi-ryhmissä toimiminen, saksankielinen muskari ja tapahtumissa mukana oleminen.

Kolmannessa kohdassa vastaajilla oli mahdollisuus jättää yhteystiedot Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:lle, jos heillä oli kiinnostusta olemaan yhdistyksen toiminnassa mukana, esimerkiksi toimimaan kielikerhon ohjaajana (N = 25). Vastaajat olivat kiinnostuneita toimimaan esimerkiksi vertaistukijoina, ohjaajana venäjänkielisessä piirustus/askartelukerhossa, kerhonohtajana, workshop-ohjaajana, Duon äiti-lapsi-ryhmissä, perhetapahtumissa, lapsikerhon järjestäjäksi perheille jossa toinen vanhemmista Saksasta, taustajoukkoihin järjestämään espanjankielisille lapsille toimintaa, perhekerhon vetämisestä. Osa ilmoitti jo olevansa toiminnassa mukana tai ettei juuri nyt pysty osallistumaan, mutta olevansa ehkä myöhemmin käytettävissä johtuen esimerkiksi opiskeluista tai syntymässä olevasta vauvasta.

Neljännessä kohdassa vastaajilla oli mahdollisuus jättää palautetta esimerkiksi kyselystä, Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:stä tai Duosta. Tässä kohdassa oli mahdollisuus antaa sekä kritiikkiä että kiitosta niin halutessaan (N = 19).

Tämä osa kyselystä on erityisen mukavaa luettavaa kaikille sekä Monikulttuuriryhdistys Familia Club ry:n että Duo-projektin toimijoille. Jokainen 19 vastauksesta on annettu myönteisessä hengessä. Vastaajat kehuvat Familian ja Duon toimintaa; toivovat toiminnan jatkumista; samanlaista toimintaa toivotaan myös Tampereelle; toiminnan kautta on saatu paljon tukea ja ystäviä; ja eräs vanhemmista kokee, että ilman tuntisi olevansa yksinäinen. Duon perhevalmennus on koettu paremmaksi kuin kunnan järjestämä vastaava valmennus ja äiti-vauvaryhmä erityisen antoisaksi. Vanhempien sanoin:

Kiitos näistä mahdollisuuksista. Esikoiseni sai Familia Clubin kautta monta hyvää ystävää, joihin edelleen pidämme yhteyttä. Tärkeää on ollut, että perheen ja lapsen monikielisyys on ollut pojallamme alusta asti itsestään selvää ja pikemminkin normi kuin poikkeus.....

The intercultural baby group I was in was very nice and helpful!

Kiitos Duo:lle että järjestätte tällaista toimintaa, ja jos tulevaisuudessa vielä löytyy alle kouluikäisille niin todella loistavaa ☺.....

Ehdotuksina toiminnan kehittämiseksi tarjottiin esimerkiksi, että olisi hyvä saada mukaan enemmän isiä, ja olisi hienoa, jos olisi mahdollista saada tietoa alueella toimivista eri kerhoista ja toiminnasta. Luentoja kiiteltiin, mutta toivottiin lisää englanninkielistä, jotta puolisoikin voisi tulla mukaan sekä enemmän yhteisiä juhlia ja tapahtumia. Toisella paikkakunnalla alkavan toiminnan tueksi kaivattiin mahdollista yhteistyötä ja tukea.

Viimeisenä vastaajilla oli mahdollisuus jättää yhteystietonsa, jos he halusivat osallistua elokuvalippujen arvontaan.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni kyselyn taustakysymysten tuloksista on huomattavissa äitien suuri määrä kyselyn vastaajista. Tämä saattaa johtua siitä, että äidit vastaavat yhä kotona lasten kasvatuksesta ja hoidosta. Avoimien kysymysten vastauksista voisi myös päätellä, että yleisimmin äiti oli nimenomaan perheen suomenkielinen vanhempi, joka oli huolissaan toisen vanhemman kulttuuritaustan ja kielen säilymisestä. Monissa vastauksissa tuli ilmi vanhemman huoli siitä, ettei ulkomailta muuttanut välttämättä ymmärtänyt vieraamman kielen ja kulttuurin tärkeyttä lapsen elämässä. Vastaajien suomalaisuuteen saattoi myös vaikuttaa se, että kysely oli laadittu vain suomenkielillä. Muun kielisillä kyselyillä olisi saatettu saada laajempi kuva tuen ja toiminnan tarpeesta, jos molemmilla vanhemmilla olisi ollut mahdollisuus vastata kyselyyn omalla äidinkielellään tai esimerkiksi englanninkielisenä.

Väestöliiton perhebarometrin kyselyssä selvitettiin kahden kulttuurin vanhempien tyytyväisyyttä omaan vanhemmuuteensa. Sukupuolen mukaan tarkasteltaessa on havaittavissa, että naiset ovat miehiä tyytyväisempiä vanhemmuuteensa. Tutkijat toteavatkin äitiyden olevan palkitsevampaa kuin isyyden kahden kulttuurin liitoissa, erityisesti Suomessa syntyneiden äitien kohdalla. Tutkijoiden mielestä tästä voi päätellä kahden kulttuurin perheiden isyyden toteuttamisen vaativan erityistä tukea. (Lainiala & Säävälä 2012, 80, 91.)

Kyselyn ensimmäisen osion kolmannessa kysymyksessä kotona puhuttavista kielistä yleisimmät olivat englanti, espanja ja arabia. Omaan kartoitukseeni alle kouluikäisille suunnatusta toiminnasta pääkaupunkiseudulla (LIITE 2.) verrattaessa on huomattavissa, että esimerkiksi englanninkielistä päivähoitoa on tarjolla runsaasti, mutta kerhotoimintaa ei ainakaan kovin helposti ole löydettävissä. Espanjankielistä päivähoitokin on tarjolla ja muutamia kerhoja. Arabiankielistä kerhotoimintaa löytyy hieman sekä Helsingistä, Vantaalta että Espoosta. Esimerkiksi saksankielinen toiminta on pääosin päiväkotiin ja kouluun liittyvää, kun taas venäjänkielistä toimintaa on tarjolla runsaasti.

Opinnäytetyön kyselyn vastausten perusteella on huomattavissa, että suurin osa vanhemmista tukee monipuolisesti perheen kotona alle kouluikäisen lapsen ulkomailta muuttaneen vanhemman äidinkieltä ja kulttuuria. Vastajaat pitävät tärkeänä lapselle kotona annettavaa tukea ja suurin osa kokee myös ulkopuolisen tuen tärkeäksi. 57 vastaajasta ainoastaan 12 on sitä mieltä, että kotona annettava tuki riittää lapselle.

Hyviä tuloksia kaksikielisyydessä saavutetaan, jos omaksutaan kaksikielisyys yksi kieli - yksi henkilö -menetelmällä. Hyviin tuloksiin vaikuttavat myös, jos kaksikielisyttä pidetään myönteisenä asiana eli lasta ei pakoteta oppimaan. Tuloksia parantaa vanhempien mahdollisuus antaa lapselle aikaa ja huomiota, lapsen mahdollisuus käyttää kieltä sekä aikuisten että lasten seurassa ja lapsen mahdollisuus toimia kummassakin kielikontekstissa mielekkäästi. Kaksikielisyttä tuetaan keskusteluilla ja järjestämällä toimintaa kummassakin kielikontekstissa sekä tutustumalla toisen kielen ympäristöön. (Hassinen 2005, 55.) Kyselystä on huomattavissa yhden alle kouluikäisen lapsen perheiden määrä, joka saattaa luoda tarvetta tuelle ja toiminnalle, jossa lapsella olisi mahdollisuus kohdata oman ikäisiään samaa kieltä puhuvia lapsia.

Opinnäytetyön kyselyn vastaajien lapsista yli puolet on päivähoidon piirissä. Vanhempien kokemukset päivähoidon lapsen kaksikulttuurisuuden ja kielisyyden tukemisesta ovat eriäviä. Asteikolla vastaukset kertyvät niin, ettei päivähoitossa tueta lainkaan tai tuetaan erinomaisesti, välimaasto-vastauksia kertyy hajanaisesti. Vastauksia kertyy myös enemmän kuin vastaajia.

Päiväkodissa työskennelleenä tiedän, että toisissa päiväkodeissa ollaan valmiimpia tukemaan myös kahden kulttuurin perheitä, jos esimerkiksi monikulttuurisia perheitä on paljon: on enemmän menetelmiä, valmiutta ja välineitä. Toisi-naan yhteistyö saattaa tuntua tehottomalta kiireen tai esimerkiksi kielimuurin takia. Itselleni päivähoidon työntekijänä kyselystä saadut vastaukset ovat arvokasta palautetta vanhemmilta. Tieto siitä, kuinka suuri osa vanhemmista kokee, ettei lapsen kaksikulttuurisuutta oteta huomioon lähes lainkaan päivähoitossa, saa ainakin minut pohtimaan, miten voisi paremmin tukea lasta yhdessä van-

hempien kanssa, niin että hänen kaksikulttuurinen ja –kielinen identiteettinsä kehittyisi vahvaksi ja hän voisi olla siitä ylpeä.

Vastauksista käy ilmi, että vanhemmat kokevat tuen tärkeäksi perheelleen ja heillä on erityistä huolta siitä, ettei ulkomailta muuttanut välttämättä ymmärrä oman kulttuurinsa ja kielensä merkitystä lapsille. Vanhemmat eivät niinkään olleet huolissaan siitä, että kaksikielisyydestä olisi haittaa, vaan nimenomaan pitivät sitä rikkautena. He eivät olleet myöskään huolissaan lapsen kielenkehityksestä, vaan siitä kehittykö ulkomailta muuttaneen vanhemman kieli lapsen puheessa riittävästi, jos ulkopuolista apua tai kontakteja ei saa. Tästä voi päätellä, että vanhemmat ovat ottaneet selvää ja ovat tietoisia kaksikielisyyteen liittyvistä faktoista ja pitävät kaksikielisyyttä myönteisenä ja elämää rikastuttavana seikkana.

Uskon, että opinnäytetyönäni toteuttamasta kyselystä on hyötyä Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n ja Duon toimijoille. Vanhempien vastaukset antavat tärkeää tietoa siitä, että kahden kulttuurin perheille ja heidän alle kouluikäisille lapsilleen on tärkeää tarjota tukea ja toimintaa. Vastauksia on mahdollista käyttää tuen ja toiminnan kehittämisen suunnittelussa ja toteutuksessa. Vastaukset tuovat yhdistykselle palautetta, kehittämisideoita ja kiitosta tehdystä työstä. Työtä on mielekästä jatkaa ja kehittää myönteisen ja kannustavan palautteen ansiosta.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen on ollut haastava prosessi. Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöiden ohjaus alkaa jo opintojen alkuvaiheessa. Tämä on hyvä asia, koska työskentelyyn liittyy niin paljon kerroksia, oppimista ja monen asian hallintaa, ettei niitä ole hyvä jättää viime tippaan. Aihe saa muhia rauhassa päässä ja teoriatietoa aiheesta on hyvä lueskella rauhassa ja paljon. Myös kirjoitusprosessi vie aikaa. Kokemattomalle valtavan teksti-määrän hallinta on vaikeaa. Mikä on oleellista ja mikä turhaa?

Aiheen päättäminen oli omalla kohdallani vaikeinta ja työelämätahon ehdotus tuli ”kuin tarjottimelle” ja vielä itseäni kiinnostavasta aiheesta. Työskentely Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n ja Duo-projektin toimijoiden kanssa on ollut antoisaa. Heiltä löytyy laajaa asiantuntijuutta ja kiinnostusta kehittää kahden kulttuurin perheiden asioita. Opinnäytetyöni valmistuminen on venynyt, mutta heiltä olen saanut tukea tarvittaessa.

Kyselyn ja oikeanlaisten kysymysten laatiminen oli suuri ja hankala tehtävä. Kysymysten testaus oli kuitenkin helpottava apu. Sain testaajilta arvokasta tietoa, joilla kysymyksistä ja kyselystä tuli parempi ja ymmärrettävämpi. Kyselyn julkaisu oli tietynlainen prosessin päätös, jonka jälkeen alkoi jännittäminen vastausten lukumäärästä. Kävin välillä Webropol-sovelluksessa kurkkimassa vastausten lukumäärää ja olimme yhteydessä Duon projektityöntekijän kanssa, joka tarvittaessa tehosti kyselyn näkyvyyttä. Lopullisesti kyselyyn vastasi 3 viikon sisällä 57 vastaajaa.

Tutkimuksessa on tarkoitus tuottaa mahdollisimman luotettavaa ja totuudenmukaista tietoa. Määrällisessä tutkimuksessa reliabiliteetin todentaminen tapahtuu tutkimuksen vaiheet toistamalla edellyttäen, että kaikki vaiheet on dokumentoitu riittävän tarkasti. Opinnäytetyössä uusintamittauksia ei tarvitse tehdä vaan riittää kun eri vaiheet on dokumentoitu ja ratkaisut perusteltu, jotta arvioija voi todeta prosessin olevan aukoton alusta loppuun. Työn validiteetti on varmistettavissa käyttämällä oikeaa tutkimusmenetelmää, oikeaa mittaria ja mittaamalla

oikeita asioita. Työn validiteettia pienentäviä tekijöitä voidaan myös pyrkiä poistamaan dokumentoimalla tutkimusprosessia mahdollisimman tarkasti. (Kananen 2008, 79, 81, 83–84.) Olen säilyttänyt opinnäytetyöprosessin aikana kertyneet paperit, sähköpostit ja muut materiaalit tallessa oman opinnäytetyöni luotettavuuden takaamiseksi.

Olen pyrkinyt ottamaan huomioon opinnäytetyöni kyselyssä vastaajien yksityisyyden suojan ja sen takia olen jättänyt yksittäiset maat ja kielet mainitsematta. Osaa lukijoista juuri nämä kielet tai maat olisivat saattaneet erityisesti kiinnostaa, mutta toivottavasti tekijälle sallitaan tämä päätös tunnistamattomuuden takaamiseksi.

Saavutettiinkö tässä opinnäytetyössä se mihin pyrittiin? Tarkoituksena oli saada tietoa siitä, kokevatko kahden kulttuurin perheiden vanhemmat tarvitsevansa tukea vanhemmuuteensa ja onko perheen ulkopuoliselle tuelle tarvetta heidän alle kouluikäisen lapsensa kaksikulttuurisen identiteetin ja kaksikielisyyden vahvistamiseksi. Opinnäytetyönäni tehdyllä kyselyllä saatiin tärkeää tietoa siitä, että suurin osa vanhemmista koki ulkopuolisen tuen tärkeäksi sekä vanhemmuuteensa että lapselleen. Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry on kehittämässä kahden kulttuurin alle kouluikäisten lasten perheille suunnattua toimintaa, ja tämä tulos vahvistaa, että tuen ja toiminnan kehittämiseksi on perusteita. Kyselyyn vastasi 57 perhettä, mikä on varsin suuri joukko, ja voidaan varmasti yleistää koskemaan isompaa joukkoa kahden kulttuurin perheitä.

Osaa vanhemmista mietitytti erityisesti se, ettei ulkomailta muuttanut vanhempi välttämättä kokenut oman kulttuuritaustansa ja kielensä siirtämistä lapsille tärkeänä. Samaan tulokseen vanhempien huolesta on opinnäytetyössään tullut myös **Mina Ironta (2011)** ”Kaksikulttuurisen lapsen identiteetti: Tukea kasvatukseen vanhempien välisessä ristiriitatilanteessa” Diakonia-ammattikorkeakoulusta.

Teija Järvenpään (2011) ”Kokemuksia kasvamisesta kahden kulttuurin välissä-”On ylpeä siitä, eikä yhtään häpeillä sitä, mistä oikeesti on” ja **Leena-Kaarina Ahtolan (2007)** ”Language flexibility: The effects of finnish-swedish bilingualism

on EFL acquisition” Pro gradu tutkimuksissa ovat kohteena ensimmäisessä kahden kulttuurin perheissä kasvaneet nuoret aikuiset ja toisessa 6-luokkalaiset kaksikieliset oppilaat. Näiden Pro gradu tutkimusten tulokset ovat myönteisiä. Nuoret ovat ylpeitä omasta taustastaan ja kaksikielisyydestä on hyötyä opeteltaessa uusia kieliä. Opinnäytetyössäni kyselyn vastauksista on nähtävissä, että vanhemmat eivät ole huolissaan kaksikielisyyden tai kaksikulttuurisuuden mahdollisesti tuomista haitoista. He tiedostavat ja näkevät kaksikulttuurisuuden ja -kielisyyden myönteisenä ja elämää rikastuttavana asiana. He ovat valveutuneita ja huolissaan siitä, saako lapsi riittävästi myönteisiä kokemuksia ja virikkeitä ulkomailta muuttaneen vanhemman kielen ja kulttuurin vahvistamiseksi. Tietous saattaa myös johtua siitä, että kyselyyn vastanneista pääosa on jo Duo-projektin luennoilla ja ryhmissä käyneitä.

Opinnäytetyö on toiminut viimeisenä polkuna matkallani sosionomiksi ja uskon tämän tekemisen kautta kasvaneeni sekä alan asiantuntijana että ihmisenä. Olen myös päässyt jo nyt käyttämään hyväksi opinnäytetyöstä saamaani tietoutta uudessa työssäni lastentarhanopettajana. Minulla on tulevaisuudessa mahdollisuus käyttää saamaani tietoutta ja asiantuntijuutta toimiessani yhdessä kahden kulttuurin vanhempien kanssa kasvatuskumppanuudessa lapsen kaksikulttuurisen ja -kielisen itsetunnon vahvistamiseksi. Liisa Keltikangas-Järvinen (2008) kirjoittaa hyvään itsetuntoon kuuluvan sen, että ihminen kykenee näkemään oman elämänsä ainutkertaisuuden. Hän ymmärtää olevansa tärkeä omalla itsenään ilman erityisiä suorituksia tai onnistumisia. Itsetunnolla on vaikutusta ihmisen toimintaan ja ratkaisuihin. Keltikangas-Järvinen toteaa kuitenkin, että hyvästä itsetunnosta on paljon hyötyä, muttei heikko itsetunto ole ylitsepääsemätön vamma. (Keltikangas-Järvinen 2008, 18, 16.) Elämä kahden kulttuurin perheessä voi parhaimmillaan olla suuri rikkaus ja tarjota lapselle vahvan itsetunnon ja hyvät edellytykset antoisaan elämään.

LÄHTEET

- Aaltonen, Milla; Joronen, Mikko & Villa, Susan 2009. Syrjintä Suomessa 2008. Helsinki: Ihmisoikeusliitto. Viitattu 7.9.2011.
http://www.ihmisoikeusliitto.fi/images/pdf_files/syrjinta2008.pdf
- Ahtola, Leena-Kaarina 2007. ”Language flexibility: The effects of Finnish-Swedish bilingualism on EFL acquisition”. University of Turku. Department of English.
- Alitolppa-Niitamo, Anne; Söderling, Ismo & Fågel, Stina (toim.) 2005. Olemme muuttaneet: näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto.
- Appolis, Anna-Kaisa 2012. Kahdenkulttuurin perheet: hiljaista tietoa ja hyviä käytäntöjä perheiden tueksi. Metropolia Ammattikorkeakoulu.
- Barton, Mirva 2007. Äitiys kahden kulttuurin välissä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Hassinen, Sirje 2005. Lapsesta kasvaa kaksikielinen. Helsinki: Finn Lectura.
- Hautamäki, Airi 2008. Naisen yksilöllistymisen mahdollisuus ja hinta-oman äänen löytäminen ja äitiys. Teoksessa Anja Riitta Lahikainen, Raija-Leena Punamäki & Tuula Tamminen (toim.) Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY, 117–141.
- Hippeläinen, Paula & Korhonen, Jonna 2011. Kaksi kieltä, kaksi kulttuuria: Päivähoidon tuki kaksikulttuurisille lapsille. Metropolia Ammattikorkeakoulu.
- Ikäläinen, Sinikka; Martiskainen, Taina & Törrönen, Maritta 2003. Mangopuun juurelta kuusen katveeseen: Asiakkaana maahanmuuttajaperhe. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto.
- Iranta, Mina 2011. Kaksikulttuurisen lapsen identiteetti: Tukea kasvatukseen vanhempien välisessä ristiriitatilanteessa. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Jaakkola, Magdalena 1994. Puolalaiset Suomessa. Teoksessa Karmela Liebkind (toim.) Maahanmuuttajat: kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus, 128–161.

- Järvenpää, Teija 2011. Kokemuksia kasvamisesta kahden kulttuurin välissä-
"On ylpeä siitä, eikä yhtään häpeillä sitä, mistä oikeesti on". Tampe-
reen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos.
- Kananen, Jorma 2008. Kvantti: kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2008. Hyvä itsetunto. Helsinki: WSOY.
- Kivijärvi, Taru 2011. Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen.
Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen
käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 246–259.
- Lainiala, Lassi & Säävälä, Minna 2012. Rakkautta, rikkautta ja ristiriitoja. suomalaisten solmimat kaksikulttuuriset avioliitot. Perhebarometri 2012. Helsinki: Väestöliitto.
- Leinonen, Rita 2011. Kaksikulttuurinen lapsi päivähoidossa: Vanhempien kokemuksia päivähoidon varhaiskasvatuksesta lapsen kaksikulttuurisen ja kaksikielisen identiteetin tukijana sekä kasvatuskumppanuudesta. Oulun seudun ammattikorkeakoulu.
- Liebkind, Karmela 1994. Maahanmuuttajat: kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus.
- Luoma, Ilona; Mäntymaa, Mirjami; Puura, Kaija & Tamminen, Tuula 2008. Geenit ja kulttuuri lapsen kasvun lähtökohtina. Teoksessa Anja Riitta Lahikainen, Raija-Leena Punamäki & Tuula Tamminen (toim.) Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY, 85–97.
- Metsämuuronen, Jari 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä: tutkijalaitos. Helsinki: International Methelp.
- Mikkonen, Reeta-Leena 2012. Vanhempien ajatuksia päiväkoti Kalinkan kaksikielisyyden toteutumisesta: kysely lasten vanhemmille. Metropolia Ammattikorkeakoulu.
- Monikulttuurinen varhaiskasvatus 2007. Moniku – sosiaalinen vahvistaminen pääkaupunkiseudun monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa v. 2005–2007 - hanke. Helsinki: Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCA.
- Monto, Tarja 2011. Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n toiminnanjohtaja. Kirjallinen suunnitelma Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n kehittämishankkeesta kahden kulttuurin perheille.

- Mäkinen, Marita 2011. Minä olen ja kuulun! Lapsen identiteetin tukeminen. Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 95–108.
- Novitsky, Anita 2005. Maa vaihtuu - roolit muuttuvat. Teoksessa Anne Alitolppa-Niitamo; Ismo Söderling & Stina Fågel (toim.) Olemme muuttaneet: Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 72–83.
- Nummenmaa, Anna Raija & Alasuutari, Maarit 2008. Metaforat lapsuuden kulttuuristen merkitysten kantajina. Teoksessa Anja Riitta Lahikainen, Raija-Leena Punamäki & Tuula Tamminen (toim.) Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY, 19–34.
- Nwose, Anja 2009. Lukijalle. Teoksessa Päivi Oksi-Walter, Jonna Roos & Ritva Viertola-Cavallari (toim.) Monikulttuurinen perhe. Helsinki: Arkki, 7–11.
- Oksi-Walter, Päivi 2009. Syleilen ulkomaalaista. Teoksessa Päivi Oksi-Walter, Jonna Roos & Ritva Viertola-Cavallari (toim.) Monikulttuurinen perhe. Helsinki: Arkki, 67–127.
- Paavola, Heini & Talib, Mirja-Tytti 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pentikäinen, Marja 2005. Loputtomalla matkalla: kertomuksia pakolaisuudesta. Tampere: Etnika.
- Rastas, Anna 2008. Kuinka rasismi värittää kulttuuria ja identiteettejä. Teoksessa Anja Riitta Lahikainen, Raija-Leena Punamäki & Tuula Tamminen (toim.) Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY, 246–265.
- Simojoki, Anna 2001. Iso ilo monen kulttuurin lapsesta. Helsinki: Yhteiset lapsemme.
- Stakes 2005. Varhaiskasvatuksen perusteet. Lainattu 15.8.2011. <http://thl.fi/thl-client/pdfs/teef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>.
- Suoninen, Eero 2008. Ihanteet ja arki. Teoksessa Anja Riitta Lahikainen, Raija-Leena Punamäki & Tuula Tamminen (toim.) Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY, 142–159.
- Säävälä, Minna 2011. Perheet muuttoliikkeessä: perustietoa maahan muuttaneiden kohtaamiseen. Helsinki: Väestöliitto.

- Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University.
- Viertola-Cavallari, Ritva 2009. Italiasta tuli kohtaloni. Teoksessa Päivi Oksiwalter, Jonna Roos & Ritva Viertola-Cavallari (toim.) Monikulttuurinen perhe. Helsinki: Arkki, 13–66.
- Virtanen, Hannu 2009. Selkokielen käsikirja. Helsinki: Oppimateriaalikeskus Opik.
- Välimäki, Anna-Leena 2011. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003/2005. Teoksessa Marja Nurmilaakso & Anna-Leena Välimäki (toim.) Lapsi ja Kieli: kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 13–21.

LIITE 1: Kysely kahdenkulttuurin alle kouluikäisten lasten vanhemmille

Kahden kulttuurin perheet

Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry on kehittämässä kahden kulttuurin alle kouluikäisten lasten perheille suunnattua toimintaa. Toiminnan päämääränä on tukea kahden kulttuurin lapsiperheiden vanhemmuutta ja edistää erityisesti alle kouluikäisten lasten sosiaalista hyvinvointia tukemalla heidän kaksikulttuurista identiteettiään ja kaksikielisyyttä. Toiminnalla halutaan myös tukea erityisesti ulkomailta muuttaneen äidin tai isän vanhemmuutta sekä kielen ja kulttuuriperinnön säilymistä perheessä ja lapsen arjessa.

Sosionomi-opiskelija Aino Pettersson Diakonia-ammattikorkeakoulusta toteuttaa Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:lle opinnäytetyönään alustavan kartoituksen tämän hetkisestä toiminnasta ja toiminnan kehittämisen ja lisäämisen tarpeesta. Tällä kyselyllä saatuja vastauksia käytetään hyödyksi Familian järjestämän toiminnan kehittämisessä.

Lisätietoja kyselystä aino.pettersson@student.diak.fi tai ja.monto@familiacub.fi

Seuraaviin kysymyksiin vastaamalla olet mukana vaikuttamassa kahden kulttuurin lapsiperheille suunnatun toiminnan kehittämisessä. Vastaajien kesken arvotaan 5 kpl elokuvalippuja. Kiitämme yhteistyöstä.

Taustatiedot:

1. Vastaja on alle kouluikäisen lapsen?

Äiti

Isä

molemmat

2. Maa, josta ulkomailta muuttanut vanhempi on kotoisin?

---

3. Kotona puhuttavat kielet ovat?

Suomi

Ruotsi

Englanti

Espanja

Ranska

Venäjä

Saksa

Kiina

Eesti

jotakin muuta, mitä kieliä?

4. Ulkomailta muuttanut vanhempi on asunut Suomessa?

alle 1 vuotta

1-3 vuotta

3-5 vuotta

5-10 vuotta

yli 10 vuotta

5. Alle kouluikäisten lasten määrä perheessä?

1 lapsi

2 lasta

3 lasta

enemmän kuin 3 lasta

6. Perheen alle kouluikäiset lapset ovat iältään?

Alle 1 vuotta

Alle 3 vuotta

3-7 vuotta

Joku muu

Kokemukset tuesta ja toiminnasta

7. Miten tai millä keinoin tuette tällä hetkellä alle kouluikäisen lapsenne/lasten ulkomailta muuttaneen vanhemman äidinkieltä ja kulttuuria perheenne arjessa kotona?

Lukemalla satuja

Laulamalla

Loruttelemalla

Jollakin muulla tapaa, miten?

Ei mitenkään

8. Onko alle kouluikäinen lapsenne kotona vai käykö hän jossakin kodin ulkopuolisessa toiminnassa?

Lapsi kotona

Lapsi päivähoitossa, missä(päiväkoti, perhepäivähoito tms.)?

Käy kerhossa tai esim. muskarissa, missä(mahdollinen muun kielinen toiminta)?

Jossakin muualla, missä(mahdollinen muun kielinen toiminta)?

9. Jos lapsenne on päivähoitossa, miten päivähoitossa tuetaan lapsenne kaksikulttuurisuutta ja -kielisyyttä?

1 ei lainkaan

2 huonosti

3 tyydyttävästi

4 hyvin

5 erinomaisesti

Päivähoito ottaa huomioon lapseni kaksikulttuurisuuden

Lapseni varhaiskasvatussuunnitelmassa on otettu huomioon lapseni kaksikulttuurisuus

Perheen ulkomailta muuttanut vanhempi on otettu huomioon

10. Mistä olette saaneet tukea kahden kulttuurin perheenä?

Ei mistään

Sosiaali- ja terveystalveluista, mistä (esimerkiksi neuvola)?

Yhdistyksiltä, järjestöiltä, mistä?

Duo-projektilta(Monikultturiyhdistys Familia Club Ry)

Jostakin muusta, mistä?

11. Miten tärkeää mielestänne on, että kahden kulttuurin perheiden alle kouluikäistä lasta tuetaan?

Ei tärkeää

Vanhempien antama tuki riittää

Ulkopuolista tukea on hyvä olla

12. Jos tuki mielestänne tärkeää, kenelle perheessä ensisijaisesti sitä tarvittaisiin?

Tärkeää saada tukea vanhemmille

Tärkeää saada tukea lapselle

Tärkeää saada tukea sekä vanhemmille että lapselle/lapsille

13. Kuvaa omin sanoin tuen merkitystä perheelle/lapselle

Tarpeet ja toiveet tuesta ja toiminnasta

14. Millaisesta toiminnasta olette kiinnostuneita?

Kerhotoiminnasta lapselle, millaisesta toiminnasta?

Vertaistuesta vanhemmille

Kahden kulttuurin perheiden yhteisestä toiminnasta, juhlista jne.

Tuesta perheen ulkomailta tulleelle vanhemmalle

15. Olisitteko itse kiinnostuneita olemaan toiminnassa mukana?

Toimimaan esimerkiksi (oman äidinkielen) lastenkerhon ohjaajana

Vertaistukijana

Yhteisissä perhetapahtumissa apuna esimerkiksi ruuanlaitossa tms.

Jossakin muussa, missä/miten?

16. Laita tähän yhteystietosi Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:lle, jos olisit kiinnostunut olemaan toiminnassa mukana esimerkiksi kerhonohjaajana (yhteystiedot ja missä toiminnassa haluaisit olla mukana)

---

17. Mitä muuta haluaisit sanoa? Esimerkiksi kyselystä, Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:stä, Duosta, kiitoksia, kritiikkiä...

Suuret kiitokset sinulle, että autat meitä kehittämään toimintaamme! Elokuvalippujen arvontaan osallistujat voivat jättää s-posti osoitteensa arvontaa varten

18. Haluatko osallistua elokuvalippujen(5kpl) arvontaan, jätä yhteystietosi tähän

Etunimi

Sukunimi

Sähköposti

LIITE 2: Kartoitus pääkaupunki seudun alle kouluikäisille tarjottavasta toiminnasta

ALLE KOULUIKÄISILLE TARJOTTAVAA ERI KIELISESTÄ TOIMINTAA
PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

Sisällysluettelo:

1. Albania
2. Arabia
3. Englanti
4. Espanja
5. Islanti
6. Italia
7. Kiina
8. Liettua
9. Norja
10. Ranska
11. Saksa
12. Somali
13. Thai
14. Unkari
15. Venäjä
16. Viro

1. Albania

Espoossa:

Albaniankielisiä satutunteja pyynnöstä Entressen kirjasto n 1/2 tuntia, miel. yli kolme vuotta täyttäneille (puh 09-816 83467, Siltakatu 11, 02770 Espoo), kirjasto Omena Matinkylä (tiedustelut Murvet Ömer puh 09-8165 7300, murvet.omer@espoo.fi) ja Kivenlahden kirjasto (tiedustelut Murvet Ömer puh 09-8165 7300, murvet.omer@espoo.fi)

2. Arabia

Helsingissä:

1. Tunisian suurlähetystö, Finnish- Tunisian Friendship Association ja Tunisian Mothers Association

järjestää Tunisian Arabian kielen ja kulttuurin kerhoa 5—9 vuotiaalle lapsille Kulttuurikeskus Caisassa klo 16—18. Vapaa pääsy. samikcharem@yahoo.fi

2. Suomi- Syyria Ystävyyssseura ry (ARABSU)

järjestää Syrian arabian kielen ja kulttuurin kerhoa lapsille klo 12—14 Kulttuurikeskus Caisassa. mania_alkhati@yahoo.com

Espoossa:

1.. Filoksenia ry, Kansainvälinen kohtaamispaikka Trapesa

järjestää arabiankielistä iltapäivätoimintaa ala-asteikäisille 2xviikossa

Osoite: Kotikyläntie 5, 02770 Espoo, (09) 412 2045, gsm 045 278 1909, trapesa.info@saunalahti.fi, www.trapesa.com

(Toiminnanjohtaja Katja Ikonen, 045 897 3232, trapesa.toimisto@saunalahti.fi)

Vantaalla:

1. Hakunilan kansainvälinen yhdistys, Länsimäen kansainvälinen toimintakeskus

Arabian kielen ja kulttuurin kerho lapsille lauantaisin klo 17-19. Ohjaajat Mohedin al Aswad ja Burhan Hamdon. Puh 040 501 3199

Osoite: Kilpakuja 1, Länsimäki. atk@hakunila.org , puh (09) 2722 775

Päiväkoti:

Islamilainen päiväkoti, Hiihtomäentie 38 L 5, 00800 HKI, puh 09-498775

Espoossa:

Arabiankielisiä satutunteja pyynnöstä Entressen kirjasto n 1/2 tuntia, miel. yli kolme vuotta täyttäneille (Siltakatu 11, 02770 Espoo, puh lasten osasto 09-816 83467)

3. Englanti

Helsingissä:

1. Kielikoulu Nuevo Mundo

Englantia lapsille, opetus tapahtuu sovittuun aikaan joko asiakkaan luona tai koulun tiloissa. Käytettävän metodin avulla lapsi oppii käyttämään englannin kieltä luonnollisesti leikkien lomassa. Os. Arabiankatu 12. Puh. 040- 5062398

Englanninkieliset koulut

1. The English School, Mäntytie 14, 00270 Helsinki. Koulun yhteydessä 2-vuotinen esikoulu. English.school@edu.hel.fi
2. International School of Helsinki, Selkämerenkatu 11, 00180 Helsinki. Koululla oma Kindergarten. mainoffice@ish.edu.hel.fi

Päiväkodit:

1. Bright Beginners Learning Centre, Itälahdenkatu 2, 00210 HKI, puh 040-7645969
2. Bumblebees kindergarten Herttoniemi herttoniemi28@yahoo.com, Laivalahdenkaari 30, 00810 HKI, puh 09-7274664
3. Bumblebees kindergarten Pihjajamäki pihlajanmaki35@yahoo.com, Liusketie 9, 00710 HKI, puh 09-5680121
4. Duckies kindergarten, Neitojenranta 1 A ab, 00810 HKI, puh 040-5550747
5. Finnish American Kindergarten school@finnamkindergarten.com, Arkadiankatu 35, 00100 HKI, puh 040-7566794
6. Helsingin englanninkielinen Montessori-leikkikoulu school@helsinkienglishmontessori.com, Lapinlahdenkatu 13 B, 00180 HKI, 09-68555171
7. Kaivopuisto English Kindergarten kaivopuistoenglishkindergarten@gmail.com, Neitsytpolku 2 B A L H 3, 00140 HKI, 041-7056488
8. Oulunkylän englanninkielinen päiväkoti info@kindergarten.fi, Siltavoudintie 1, 00640 HKI, puh 09-7283965
9. Pyhän Marian Lastentarha pmlastentarha@elisanet.fi, Puistokatu 1 A, 00140 HKI, 09-631062
10. Päiväkoti Puistikko www.kidson.fi, Hatuntekijänkuja 7–9, 00750 HKI, englanninkielinen ryhmä 045-2722495
11. Päiväkoti Young Star ys2000@ys2000.com, Leikosaarentie 24, 00980 HKI
12. The Little English Kindergarten www.littleenglishkindergarten.com, Pengerkatu 19 A, 00500 HKI, 044-7257876
13. The Lauttasaari English Playschool englishplayschool.lauttasaari@pp.inet.fi, Gyldenintie 7, 00200 HKI, 09-630030

The I.C.E.C (The International Childcare and Education Centre)

1. Töölö, Dunckerinkatu 2 B 2–3, managed by Tim Dielties, tim.dielties@play-learn.com, for bookings call 044-7509 189
2. Herttoniemi, Killingholmankuja 3, managed by Minna Heikkinen, minna.heikkinen@play-learn.com, for bookings call 044-7509 187
3. Niittykumpu, Kappelitie 6 C, nursery manager Ria McCormick, schoolroom manager Emma McArthur-Mortell, ria.mccormick@play-learn.com, for bookings call 044-7509 190
4. Meilahti, Mäntytie 13 C 17, managed by Lillian Väätäinen, lilian.vaatainen@play-learn.com, for bookings call 044-7509 188

5. Westend, Kanervatie 6, managed by Nannu Parviainen, nannu.parviainen@play-learn.com, for bookings call 050- 35153 26

6. Degerby, Degerbyntie, managed by Marja Kemppainen, emma.mcarthur@play-learn.com, for bookins call 044-7509 183

Verkkosivut: <http://www.play-learn.fi>

Espoossa:

1. Entressen kirjasto

Englanninkieliset satutunnit kuukauden 1. tiistai klo 18 sekä kuukauden 3. torstai klo 10

puh(osasto lapset) 09- 816 83467, Siltakatu 11, 02770 Espoo

2. Jungle kids Fitness

Erlaisia liikunnallisia kursseja 2—10 vuotiaille. Tunnit ovat englanninkielisiä, mutta tarvittaessa lapsille voidaan antaa ohjeita myös suomeksi. Tunnit on tarkoitettu niin suomenkielisille kuin englannin- tai muunkielisille lapsille. Liikuntatunteja on neljää tyyppiä: Kung Fu Panda Karate, Monkey Gym, Kangaroo Kids (aikuis-taapero) ja Yoga Bears. Myös Jungle Kids Party- juhlapalvelua lapsille tarjolla. Darlene Koskinen 050-576 3492, darlene.koskinen@kidsfitness.fi, www.kidsfitness.fi

3. 4Kids-englanninkerhot oy, Haikaranportti 6 A 15, 02620 Espoo, p 040 831 9815. fabiane.laube@4kids.fi

Englanninkielikerho 3-9-vuotiaille lapsille, kerran viikossa pienryhmässä(45 minuuttia).

Englanninkieliset päiväkodit:

Espoossa

1.Garden City Playschool

Toimisto puh 455 6230, gcp@kolumbus.fi, www.gardencityplayschool.com

Tapiola, Mäntyviita 6, 02100 Espoo

Westend, Westendintie 99-101 B 14, 02160 Espoo

2.Päiväkoti Albatross

puh 548 3175, Kiskottajankuja 2 ja 4, 02600 Espoo

3. Hansan päiväkoti

puh 813 7174, Hansatie 24 C, 02780 Espoo

4. Happy Toddlers

puh 863 0807, Kuusikallionkuja 3 F, 02210 Espoo, happytods@suomi24.fi

5. International Childcare and Education Centre

puh 452 3526, Kappelitie 6 C, 02200 Espoo, www.play.learn.com, childcare.education@play-learn.com

6. Päiväkoti onnentupa

puh. 859 7405, 4110649, Vieraskuja 5, 02770 Espoo

7. Sunrise Kindergarten Olari

puh 888 6421, Kuunsäde 3 C, 02210 Espoo, Headmistress Aurora B. Delima, sunrisekindergarten@hotmail.com (Ananda-Marga-yhteisö)

8. H&S International School Oy Your School

puh 8811 748, Maapallonkuja 2 B, your.school@hsis.fi

9. Fountain Square Playschool

puh 256 3106, Soukantie 14, 02360 Espoo, fountain.square@hsis.fi

Keravalla:

1. Päiväkoti Kiddy House

Päiväkoti on kaksikielinen, puhutaan sekä suomea että englantia. Englanninkieliset kasvattajat puhuvat lapsille vain englantia, muu henkilökunta sekä suomea että englantia. Toiminnan sisällöissä painotetaan kansainvälisyyttä, suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Osoite: Marjatantie 19, 04230 Kerava, puh (09) 2949 33 90, 040 523 9758. kiddyhouse@mll-kerava.fi

Vantaalla:

Englanninkielinen koulu

1. International School of Vantaa, Hagelstamintie 1, 01520 Vantaa. Koulun yhteydessä oma Kindergarten. paivi.makela@vantaa.fi

4. Espanja

Helsingissä:

1. Asociación de Paises Amigos- Ystävyyskansat ry

järjestää espanjankielistä lastenkerho ja maalaustyöpaja El Club Infantil lauantaisin klo 14—16 Kulttuurikeskus Caisan tiloissa. Kerho tarkoitus on tarjota ympäristön oppia espanjan kieltä tai ylläpitää kielitaitoaan. Espanjankielisten opettajien johdolla kerhossa luetaan, lauletaan, leikitään, askarrellaan jne. espanjan kielellä. apa.finlandia@hotmail.com, www.paisesamigos.com

Espanjankieliset päiväkodit:

Helsingissä

1. Päiväkoti Mi Casita

puh 09 701 7645, Toinen linja 12 B, 00530 Helsinki, info@micasita.fi, www.micasita.fi

Päiväkoti tarjoaa hoitopaikan 1,5-6-vuotiaille lapsille. Lapset oppivat espanjan kielen äidinkielenään espanjaa puhuvien opettajiensa ja hoitajiensa ohjauksessa.

Espoossa

1. Los Ositos

puh 863 8500, Kala-Matti 3, 02230 Espoo

5. Islanti

Helsingissä:

1. Félag Íslendiga í Finnlandi- yhdistys

järjestää islanninkielistä lastenkerhoa lauantaisin kello 10.00—12.00 monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n tiloissa, Vilhonkatu 4 B, 00100 Helsinki. Lisätiedot Ússa Vilhjámsdóttir, usa59@hotmail.com

6. Italia

Helsingissä:

1. Italian kieltä lapsille

lauantaisin monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n tiloissa, Vilhonkatu 4 B, 00100 Helsinki. Lisätiedot Adelia Wadenstöm puh 050 5116 282.

2. Italian kieltä 2—7 vuotiaille

kielenopetusta italialais-suomalaisille lapsille, tavoitteena on italiankielen oppiminen tai kieli-aidon kohentaminen klo 12—14 Kulttuurikeskus Caisassa. Ms Adelia Wadensröm 050 5116 282.

7. Kiina

Helsingissä:

1. Suomen kiinankielinen seurakunta(Suomen Evankelis-luterilainen kiinankielinen Kallion kapeliseurakunta)

Sunnuntaisin Kallion kirkossa 13-15 lasten pyhäkoulu.

Kuukauden ensimmäinen lauantai Chinese Cristian Centerissä (CCC) klo 10-11.30 Adoptoidut lapset & vanhemmat- kerho, erikseen ohjelma lapsille ja aikuisille. Merihaan kerhohuoneisto, Haapaniemenkatu 14, 00530 Helsinki. Yhteyshenkilö paula.somersalo@welho.com

2. Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry

järjestää lasten kiinan kielen kerhoa keskiviikkoisin klo 17.30—18.30. Alle kouluikäisille suunnatussa kerhossa tutustutaan kiinalaisen opettajan johdolla leikin keinoin Kiinan kieleen ja kulttuuriin. Osallistumismaksu 80 euroa, sisaralennus 20 %. Lisäksi yhdistyksen jäsenmaksu 6 euroa/lapsi. Yhteystiedot Familia Club 09 738 628, familia@familiacub.fi, www.familiacub.fi

3. KYRA ry

järjestää Kiinan kielen kerhoa lapsille lauantaisin klo 10—12 Monika-naiset ry:n tiloissa, Kina-
porinkatu 2 C.

Espoossa:

Kiinankielinen satutunti lauantaisin klo 13 Sellon kirjastossa (Leppävaarankatu 9, 02600 Espoo,
09-8165 7603

8. Liettua

Helsingissä:

1. Suomen liettualaisten yhdistys

järjestää liettuan kielen kerhoa 4—7 vuotiaille lapsille Kulttuurikeskus Caisan tiloissa. Noin 2—
3 kertaa kuukaudessa pidettävässä kerhossa puhutaan, luetaan, lauletaan, leikitään, askarrel-
laan ja pidetään hauskaa Liettuan kielellä. info@donelaitis

9. Norja

Espoossa:

1. Den Norske Forening i Finland r.f. (www.dnff.net)

Yhdistyksellä Norjan kielen opetusta lapsille. Den norske skolenEspoossa Sepon koulu, ikä 6-16,
ma ryhmä 1 klo 16-17.30, ryhmä 2 klo 18-19.30. Opettaja Maja Skandig puh 040 0533307, ma-
jaskandig@yahoo.no

(Norjan suurlähetystö, Rehbinderintie 17, emb.helsinki@mfa.no)

10. Ranska

Ranskankieliset päiväkodit:

Helsingissä:

1. Päiväkoti Club Des Cinq clubdescinq@kolumbus.fi, Mariankatu 8 B C 13, 00170 HKI, puh 0440-621202
2. Ranskalaisen koulun ystävät ry:n leikkikoulu ac@hrsk-ystavat.com, Raumantie 4, 00350 HKI, puh 09-56155225 tai 09-56155203
3. Suomalais-ranskalainen päiväkot Les Galopins galopins@kolumbus.fi, Hanuripolku 3, 00420 HKI, puh 09-440407

Espoossa

1. Club des cinq
puh 452 4047, Pitkänkalliontie 1, 02170 Espoo

11. Saksa

Saksankieliset päiväkodit:

Helsingissä:

1. Lauttasaaren saksalainen päiväkot Deutscher Kindergarten Lauttasaari, Tallbergin puistotie 10 A, 00200 Helsinki, puh 0400-350 270, info@kieja.fi . Eryistä saksankielinen kaksivuotinen esiopetus 5—6 vuotiaille.
2. Saksalaisen seurakunnan päiväkot Kindergarten der deutschen Ev.-Luth. Gemeinde, Bernhardinkatu 4, 00130 Helsinki, 09-6869 8517, Stefanie Voss, dg.ki-ga@evl.fi Eryistä seurakunnassa kokoontuu myös lapsikuoro kerran viikossa, 5-vuotta täyttäneille.

Keravalla:

1. Spielhaus, Deutscher kindergarten Kerava, Savenvalajankatu 1, spielhaus.kerava@kolumbus.fi

12. Somali Espoossa:

Somalinkielinen satutunti parittomien viikkojen keskiviikkoina klo 17, Entressen kirjasto (Silta-
katu 11, 02770 Espoo, lasten osasto 09-816 83467)

13. Thai Helsingissä:

1. FTA ry

järjestää Thain kielistä tanssikerhoa lapsille klo 13—14.30 Monika-naiset ry:n tiloissa, Kinaporinkatu 2 C.

14. Unkari Espoossa:

1. Bóbita ry

Bóbita klubi parillisina viikkoina lauantaina klo 16.30-19.00 leikki- ja kouluikäisten kerho unkariksi, kolmessa ryhmässä. Matinkylän asukaspuisto.

2. Litkey unkarilainen kansantanssiryhmä klo 17.45-20.00 tanssiopetus lapsille(ja tämän jälkeen aikuisille)

15. Venäjä

Helsingissä:

1. Leikkipuisto Kipinäpuisto

Venäjänkielinen muskari maanantaisin klo 10.30

Kivikonkaari 31, 00940 Helsinki, puh 09-310 62539, lp.kipinapuisto@hel.fi

2. Koulutus- ja kehitysyhdistys Merihepo ry

ylläpitää alueen venäläisille lapsille englannin kieli- ja taidekerhoa. Maahanmuuttajataustaisille lapsille on järjestetty oma urheiluvuoro sekä tenniskerho. Dania Heinonen 040-8270516, dania.heinonen@elisanet.fi

3. Helsingin ortodoksinen seurakunta

Venäjänkielinen lasten taidekerho perjantaisin klo 15. Kerho sopii yli 5-vuotiaille lapsille. Venäjänkielinen lasten taidestudio maanantaisin klo 14-16. Ohjaaja Vikria Meerson puh 050-369 7075

Pyhän kolminaisuuden kirkko, Unioninkatu 31, puh 0207220 649

4. Yhteiset lapsemme ry

Järjestää venäjänkielisille lapsille kerhotoimintaa. Tavoitteena, että kerhossa venäjänkielisillä ja suomalais-venäläisillä lapsilla on mahdollisuus ylläpitää venäjän kielen taitoaan sekä vahvistaa kulttuuri-identiteettiään. Ryhmässä kerrotaan satuja, sananlaskuja sekä leikitään ja lauletaan venäjän kielellä sekä vietetään perinteisiä juhlia ja tehdään kulttuuriretkiä.

Lauantaisin ryhmät päiväkotikäisille (4–6 vuotiaat) ja koululaiset. Monikulttuurisen perhekeskuksen tiloissa, Mustakivenraitti 7, Helsinki. Lisätietoja ja ilmoittautumiset kerho-ohjaaja Marina Dankova puh. 044 529 8650.

5. Vuotalossa

Venäjänkieliset taidepajat joissa painopisteenä keramiikkatyöt 4—6 vuotiaille lapsille klo 16.30—18.00 Vuotalossa, Mosaiikkitori 2, Helsinki. Osallistumismaksu 50 euroa. Opettaja Viktoria Veller 041 507 1212

6. Toimintakeskus Semja Ry. Lasten kulttuurikeskus Musikantit.

järjestää venäjänkielistä musiikkileikkikoulua eri-ikäisille lapsille. Ryhmiä 3—4 vuotiaat Tempo (maanantaisin klo 17.20—18.05), 5—6 vuotiaat Harmony (keskiviikkoisin klo 17.20—18.05), 5—6 vuotiaat pojat Forte ja 5—6 vuotiaat tytöt Melody Toimintakeskus Semja ry:n tiloissa, Karpalokuja 7 A, 00940 Helsinki. www.musikantit.fi puh 010 2190 190

7. Helsingin Venäläinen SADKO-KLUBI RY

Sörnäisten Rantatie 33 D, 5 krs, 00500 Helsinki

E-mail: sadko@vkdl.fi

järjestää venäjänkielistä lastentoimintaa eri pisteissä:

-Nuorisotalo, Mellunmäki, Jänkäpolku 1 G

Lauantai:

eri-ikäisten(3—6-vuotiaille) lasten kielikerhoja, opettaja Valentine Kurikka, tel 050-931 2298

Taidekerho, opettaja Irina Rebnitskaya, tel 044-0601415

musiikkikerho, 4v eteenpäin, opettaja Lyudmila Ridal, tel 044-020 6511

Tanssi, 7v, opettaja Anna Artemenkova, tel 044-306 8561

Sunnuntai:

Jumppa, 3—6v, opettaja Larissa Ringinen, tel 040-514 9352

Käden taidot, 3 ja 4 v, opettaja Maria Haschanskaya, tel 044-282 5926

musiikki, 3—5 v, opettaja Lyudmila Kirjanen, tel 050-534 7297

tanssi, 4—7 v, opettaja Tatiana Froyan, tel 046-811 7563

Venäjän kieli ABC, 4—6 v, opettaja Valentine Kurikka, tel 050-931 2298

Opetusta lisäksi Vesalan nuorisotalolla, Tuukkalankuja 4, Finnish-Russian School, Kannelmäki ja Kallahden nuorisotalo, Vuosaari sekä Itäkeskuksen nuorisotalo, Stoa.

Päiväkodit:

1. Suomalais-Venäläinen leikki-koulu ja päiväkoti Idelia idelia@kolumbus.fi, leikkikoulu: Sähköttäjänkatu 6 B, 00520 HKI, puh 09-730762, päiväkoti: Varhelantie 3, 00940 HKI, puh 09-3492014
2. Suomalais-Venäläinen päiväkoti Pikku-Idelia idelia@kolumbus.fi, Harustie 3, 00980 HKI, puh 09-3415533
3. Suomalais-Venäläinen päiväkoti Mishka pk.mishka@elisanet.fi, Pekankatu 5, 00700 HKI, puh 09-2233880

Vantaalla:

1. Yhteiset lapsemme ry

Järjestää venäjänkielisille lapsille kerhotoimintaa. Tavoitteena, että kerhossa venäjänkielisillä ja suomalais-venäläisillä lapsilla on mahdollisuus ylläpitää venäjän kielen taitoaan sekä vahvistaa kulttuuri-identiteettiään. Ryhmässä kerrotaan satuja, sananlaskuja sekä leikitään ja lauletaan venäjän kielellä sekä vietetään perinteisiä juhlia ja tehdään kulttuuriretkiä.

Tiistaisin päiväkoti-ikäisille, osoite Pallotie 20, Vantaa. Lisätietoja ja ilmoittautumiset kerho-ohjaaja Marina Dankova puh. 044 529 8650.

2. Hakunilan kansainvälinen yhdistys järjestää Länsimäen kansainvälisessä toimintakeskuksessa

- Kuvataideopetusta lapsille tiistaisin klo 16-18 (Suomi-Venäjä), opettaja Vaharsolt Balatkhanov ja Anna Lebedeva. Lisätietoja (09) 27 22775 , 044 279 5097.

Osoite: Kilpakuja 1, Länsimäki, atk@hakunila.org

Espoossa:

1. Kivenlahden asukaspuisto

Venäjän kielen kerho 2-5 vuotiaalle lapsille (max 10 lasta, maksuton) perjantaisin klo 10-10.40

puh 09-8164 6256, 046-8771461, Merivirta 12 A, 02320 Espoo

2. Filoksenia ry, Kansainvälinen kohtaamispaikka Trapesa

-Venäjänkielinen Puhutaan kauniisti-lastenkerho torstaisin klo 17-18.30 (6-12v)

-Venäjänkielinen Sateenkaari-taidekerho lapsille perjantaisin klo 15-16.30 (6-12v)

-Venäjänkielinen musiikkikerho lauantaisin klo 10.30- 11.30 (7-12v)

Osoite: Kotikyläntie 5, 02770 Espoo, puh (09) 412 2045 gsm 045-278 1909, trapesa.info@saunalahti.fi , www.trapesa.com

(Toiminnanjohtaja Katja Ikonen, 045 897 3232, trapesa.toimisto@saunalahti.fi)

16. Viro

Helsingissä:

1. Eesti Lastering ry

järjestää monikulttuuriyhdistys Familia Club ry:n tiloissa vironkielistä lastenkerhoa maanantaisin klo 17.45—18.45 ja perjantaisin klo 18.00—19.00. Vilhonkatu 4 B, 00100 Helsinki. Lisätiedot Kaire Trei 041-526 8875, kairetrei@gmail.com

2. Alppilan seurakunta

lasten laulukerho viroa puhuville lapsille alkaen 5-vuotiaasta maanantaisin klo 17.30 Alppilan kirkon tiloissa, Kotkankatu 2, Helsinki, Dagmar Rannak 044 367 1381